

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Muuramen Innola ry:n toiminnan tavoitteiden toteutumisen arviointi

Sini Oksanen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)
Arvioitavaksi jättämisaika marraskuu/2010

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Sini Oksanen	Sivumäärä 45 ja 1 liitesivua
Työn nimi Muuramen Innola ry:n toiminnan tavoitteiden toteutumisen arviointi	
Ohjaava opettaja Tero Lämsä	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Muuramen Innola ry, Satu Hakanen	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyöni on työelämälähtöinen ja sen tilaajana on Innola ry. Opinnäytetyöni tavoitteena on tutkia miten Muuramen Innola ry:n asettamat toiminnan tavoitteet ovat onnistuneet. Toiminnan tavoitteina on sisäisen ja omaehtoisen yrittäjyyden lisääminen, sekä pyrkimys tukea aktiiviseksi kansalaiseksi kasvua, projektimaista ja yrittäjämäistä omaehtoista toimintaa. Toiminnan tavoitteiden onnistumista selvitän kyselytutkimuksen avulla, jonka suoritin toiminnassa mukana olleille henkilöille. Kyselyssä selvitetään vastaajien henkilökohtaisia kokemuksia toiminnan hyödyllisyydestä heidän omaan elämäänsä.</p> <p>Opinnäytetyön teoria pohjaa osallisuudelle, aktiiviselle kansalaisuudelle ja yrittäjyyskasvatukselle. Näiden lisäksi sivuan teoriassa nuorisokasvatuksen ja syrjäytymisen ehkäisyn teoreettisia kohtia, joiden näen olevani työni kannalta olennaisia.</p> <p>Opinnäytetyötä on mahdollista hyödyntää Innola ry:n toiminnan kehittämisessä ja Yrittäjyys Talojen toiminnan kehittämisessä. Yrittäjyys Talotoiminnan rahoituksen ja pysyvyyden saavuttamisen kannalta on myös olennaista tuoda esille toiminnan vaikuttavuus. Yrittäjyys Taloja on tällä hetkellä vasta neljä Suomessa, joten niiden tunnetuksi tekemisen kannalta on olennaista, että niistä löytyy tarvittaessa tutkimustietoa. Yrittäjyys Talot tarjoavat nuorille yrittäjyyskasvatusta, paikan jossa harjoittaa yrittäjyyttä ja projektimaista toimintaa omaehtoisesti.</p> <p>Oman ammattialan kannalta on tärkeää tutustua erilaisiin kasvatussuuntauksiin, joten yrittäjyyskasvatuksen käsite on hyvä tuoda parempaan tietoisuuteen. Suorittamana kyselyn mukaan Muuramen Innola ry:n toiminta on vaikuttanut positiivisesti osallistujien elämään ja se on vastannut Innola ry:n asettamia toiminnan tavoitteita.</p>	
Asiasanat yrittäjyyskasvatus, kyselytutkimus, osallisuus, Muuramen Innola ry., syrjäytymisen ehkäisy,	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Sini Oksanen	Number of Pages 46
Title Evaluation of goals set to Muuramen Innola	
Supervisor Tero Lämsä	
Subscriber and/or Mentor Muuramen Innola ry, Satu Hakanen	
Abstract <p>This thesis is working life-oriented and the subscriber is Muuramen Innola. The aim is to research how the goals of Muuramen Innola have succeeded. The goals of Yrittäjyys Talot and Muuramen Innola are to advance intra entrepreneurship and external entrepreneurship and support active citizenship. They also enhance project working and spontaneous entrepreneurship. In this research an inquiry was made to find out how people felt being part of Muuramen Innola work and how this, in their opinion, has affected them.</p> <p>Yrittäjyys Talot is a place where the entrepreneurship takes place. The theory of this thesis is based on participation, active citizenship and entrepreneurship. In the theory part I also go through youth education and preventing alienation.</p> <p>It is possible to utilize the results for developing the work of Muuramen Innola and Yrittäjyys Talot. It's important to research how the actions of Muuramen Innola are influencing young people for keeping this kind of work permanent and financing sustainable. At the moment there are only four Yrittäjyys Talot in Finland so it is important to increase information about them.</p> <p>It is important for our vocational branch to get to know different kind of trends in education. It is important to make entrepreneurship education better known. The results of this thesis show that the activities have had a positive influence and the goals and expectations set for the activities are being met.</p>	
Keywords entrepreneurship, participation, inquiry, preventing alienation	

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	4
2 OSALLISUUS JA AKTIIVINEN KANSALAISSUUS	6
2.1 Syrjäytyminen ja työttömyys	8
5.2 Aktiivisen kansalaisuuden edistäminen	11
3 NUORISOKASVATUS	14
4 YRITTÄJYYSKASVATUS	16
4.1 Yrittäjyystalot	20
4.2 Innola	21
4.3 Duunirinki, projektit ja koulutukset	21
4.4 Henkilökohtaiset kokemukset yrittäjyyskasvatuksesta	22
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	25
5.1 Kvantitatiivinen tutkimus	25
5.2 Kyselylomakkeen rakenne	28
6 TUTKIMUKSEN TULOKSET	30
7 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	40
LIITE 1	46

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni on työelämälähtöinen kyselytutkimus Muuramen Innolan ry:n vaikuttavuudesta toiminnassa mukana olleisiin henkilöihin. Tarkoituksena on tutkia ovatko Innoa ry:n asettamat tavoitteet toteutuneet henkilökohtaisella tasolla vastaajien kohdalla. Yrittäjyys Talo- toiminnan keskeisiä tavoitteita ovat sisäisen ja omaehtoisen yrittäjyyden lisääminen. Toiminta pyrkii myös tukemaan aktiiviseksi kansalaiseksi kasvua, projektimaista ja yrittäjämäistä omaehtoista toimintaa. Nämä sisällöt nousevat esille myös opinnäytetyöni teoreettisessa viitekehyksessä, jossa käyn läpi osallisuutta, aktiivista kansalaisuutta, nuorisokasvatus ja yrittäjyyskasvatusta.

Yrittäjyyskasvatus koostuu sisäisestä ja ulkoisesta yrittäjyydestä. Sisäinen yrittäjyys koostuu henkilön omasta toiminnasta ja tuottavuudesta. Sisäinen yrittäjyys on asenteita ja persoonallisuutta. Näitä molempia on mahdollista vahvistaa ja kehittää yrittäjyyskasvatuksen avulla. Sisäistä yrittäjyyttä kuvataan usein asenteena, joka omaava ihminen työskentelee toisen palveluksessa, kuin omassa yrityksessään. Ulkoisella yrittäjyydellä tarkoitetaan yrittäjänä toimimista, toisin sanoen oman yrityksen omistamista ja sen toiminnan johtamista.

Opinnäytetyöni on kvantitatiivinen kyselytutkimus. Toiminnan vaikuttavuudessa keskityn kyselyissä yrittäjyys-näkökulmaan ja pyrin kyselyiden avulla selvittämään vastaajien mielipidettä itse yrittäjyydestä sekä Innolan toiminnan vaikuttavuudesta suhteessa työ- ja opiskeluelämään. Aloin tutustua aiheeseen 2010 syksyllä, jolloin tapasin Innolan hallituksen jäsenet ja sain raamit opinnäytetyölleni.

Opinnäytetyöni kysely suoritettiin Internetissä täytettävänä webropol – kyselynä. Kyselyä mainostettiin sosiaalisessa mediassa, Facebookissa, muun muassa Innolan toiminnassa mukana olleiden ja Innolan oman Facebook - yhteisön kautta. Webropol – kyselyohjelman avulla on mahdollista tehdä valmis raportti kyselyn tuloksista. Kyselyyn oli mahdollista vastata nimettömänä tai jättää yhteystietonsa niin halutessa.

Tutkimustulosten perusteella vaikuttaa siltä, että tärkeimpinä toiminnasta oppiminaan asioina nuoret pitävät vastuunkantoa ja erilaisten ihmisten kanssa toimimista. Tutkimustulosten mukaan Innolan toiminnalla on ollut tärkeä asema nuorten työkokemusten kartuttamisen ja työelämätaitojen kehittymisen kannalta.

2 OSALLISUUS JA AKTIIVINEN KANSALAISSUUS

Tällä hetkellä suomalaisten aktiivisuus vaikuttamisen suhteen on laskusuunnassa. Aktiivisia kansalaisia tarvitaan, jotta demokraattinen yhteiskunta olisi mahdollista pitää yllä. Lähivuosina useat eritahot ovatkin pyrkineet edistämään erilaisin keinoin osallisuutta ja aktiivista kansalaisuutta. Suomalaisia on pyritty aktivoimaan ja helpottamaan yksittäisten henkilöiden vaikutusmahdollisuuksia niin Euroopan unionin kuin kunnallisella tasolla.

Euroopan Unioni pyrkii edistämään nuorten osallistumista demokraattiseen toimintaan. Pyrkimyksenä on tulevina vuosina koordinoita entistä paremmin toimia, joilla nuoria kannustetaan osallistumaan demokraattiseen yhteiskuntaelämään. Euroopan Unionin jäsenvaltioille on säädetty yhteisiä keinoja: puitteiden vahvistaminen, ”osallistumista edistävien rakenteiden ja edustusryhmien tukeminen sekä hankkeiden tukeminen”, jotta nuorten osallistuminen yhteiskuntaelämään olisi mahdollista. (Europa 2007.)

Puitteita Euroopan Unionin jäsenmaissa on vahvistettu muun muassa parantelemalla säännöstöjä ja tekemällä uusia lainsäädäntöjä sekä perustamalla strategisia toimintasuunnitelmia. Euroopan jäsenmaat ovat myös pyrkineet eri toimin tukemaan rakenteita, jotka mahdollistavat osallistumisen ja edistäneet vuoropuhelua nuorisovaltuuskunnien kanssa. On kuitenkin selvää, että eri tasojen (paikallinen, alueellinen, kansallinen ja EU-taso) keskinäinen vuorovaikutus on edelleen kehittämisen tarpeessa. Osa jäsenmaista on nähnyt tarpeelliseksi nimetä yhteyshenkilöitä nuorille, kuten Suomessa toimiva oikeusasiamies, toiset valtiot ovat perustaneet neuvoo-antavia elimiä. Euroopan Unioni pyrkii myös edistämään nuorten kiinnostusta edustuksellista demokratiaa kohtaan, sillä tällä hetkellä kiinnostus on melko vähäistä. Euroopan Unioni pyrkii myös tukemaan hankkeita, joissa nuoret ovat keskeisessä roolissa. Erityisesti heikommissa asemassa olevia nuoria toivotaan tuettavan eri EU-maissa. (Europa 2007.)

Euroopan Unioni on jakanut jäsenvaltioiden kohtaamat haasteet nuorisokysymysten parissa neljään eri osa-alueeseen. Jäsenvaltioiden ongelmana voi olla menetelmien vajaavaisuus, jolloin lähtötilanteen ja edistymisen indikaattoreiden arviointi voi olla hankalaa. Ongelmaksi on joissain maissa muodostunut tuen puuttuminen, niin rahallinen kuin lainsäädännöllinenkin. Nuorten osallistumishalukkuuden vähyys on ongelma, jolloin nuorten aktivoiminen ja tiedottaminen on tärkeää. Viimeiseksi ongelmaksi Euroopa mainitsee vuorovaikutuksen puutteellisuuden, joka voi ilmetä institutionaalisten toimijoiden välinpitämättömyytenä. Jotta muutokset olisivat mahdollisia ja nuorten yhteiskunnallista osallistumista edistettyä, tulee komission arvioiden mukaan suorittaa seuraavanlaisia toimenpiteitä:

- Nuoria tulee kuulla järjestelmällisesti heitä kiinnostavissa – ja koskevissa kysymyksissä
- vahvistaa paikallisia osallistumisen mahdollistavia rakenteita
- analysoida tiettyjen nuorisoryhmien osallistumista haittaavia esteitä
- suuntaviivojen ja osallistumismekanismien kehittämistä

(Euroopa 2007.)

Euroopan Unioni luo uusia lakipykälä ja säännöstöjä sekä tukee jäsenvaltioidensa toimintaa. Kuitenkin jokainen jäsenvaltio toimii omalla tavallaan. Osallisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden edistäminen voi lähteä EU-tasolta, mutta lopullinen työ tehdään kunnallisella tasolla. Tämän vuoksi on syytä selvittää valtakunnallisia ja paikallisia ongelmia, jotka saattavat olla hyvinkin samanlaisia tai poiketa aivan lähikunnissa toisistaan radikaalisti.

Helena Helven artikkeli ”Kukaan ei kuitenkaan kuuntele” – Näkökulmia nuorisokasvatukseen ja kansalaisvaikuttamiseen, on Etelä-Savossa tehdyn Euroopan sosiaalirahaston-hankkeeseen pohjautuva tutkimus. Vaikka se on kohdennettu koskemaan Etelä-Savon nuoria, on siinä mielestäni selkeästi havaittavissa koko maata kattavia nuorten näkökulmia vaikuttamisesta. Helven mukaan nuorten kirjoituksista nousi esille nuorten kokevan heidän tarpeidensa olevan taka-alalla kunnallisessa päätöksenteossa. Nuoret eivät koe saavansa tutkimuksen mukaan tarpeeksi tietoa vaikutta-

mismahdollisuuksistaan. Nuoret eivät välttämättä itse osaa olla oma-aloitteisia, vaan turtuvat siihen, että joku hoitaa asiat heidän puolestaan. Nuoret kaipaavatkin kannustusta ja tietoa, jotta aktiivinen kansalaisuus olisi mahdollista. Epäily omien kykyjen riittävydestä ja päätöksen teon tylsyydestä ovat omiaan ajamaan nuoret pois kansalaisvaikuttamisen piiristä. (Helve 2009, 25.)

Hankkeessa saatujen nuorten kirjoitusten parista nousi myös esille muutosehdotuksia ja ratkaisuja kuinka nuoria voisi kannustaa osallistumiseen ja vaikuttamiseen. Nuoret näkivät tärkeäksi kohdata päättäjät kasvotusten ja saada ideansa esille muun muassa kaupungin Internet – sivujen kautta. Kirjoitusten mukaan nuoret toivoisivat myös voivansa osallistua ideoiden ja toimien kehittämishankkeisiin. (Helve 2009, 26.)

Euroopan Unionin pyrkimyksissä edistää nuorten osallisuutta ja aktiivista kansalaisuutta ei puhuta yrittäjyyskasvatuksesta, on se silti suoraan liitännäinen aiheeseen. Innola ry:n tavoitteena on tukea kasvua aktiiviseksi kansalaiseksi ja omaehtoista toimintaa.

2.1 Syrjäytyminen ja työttömyys

Yhteiskunnallisten rakennemuutosten seurauksena syrjäytymisvaarassa arvioidaan olevan jopa 10-15% lapsista ja nuorista. Peruspalvelut ovat riittämättömiä osaksi joidenkin kuntien erityispalvelujen ylikuormittumisen seurauksena. Projekt- ja kilpailuyhteiskunta voi olla liian kova ja nopea monille lapsille ja nuorille, jolloin köyhyys ja syrjäytyminen lisääntyvät väistämättömästi. Syrjäytyminen ei tapahdu hetkessä, vaan on prosessi, jossa lapsi tai nuori alkaa jäädä yhteiskunnan normaalitoimintojen (koulutus ja työelämä) ulkopuolelle. (Kolkka ym. 2009, 162-163.)

Kantola ynnä muut toteaa teoksessaan syrjäytyneiden olevan kuin mosaiikki. Syrjäytyneiden joukko ei ole yhtenäinen, vaan se sisältää erilaisia ryhmiä erilaisine ongelmineen. Syrjäytymisen kierre voi alkaa jo nuorena koulutuksen puutteesta, mutta yhtäläillä ikääntyneiden syrjäytyminen esimerkiksi pitkäaikaistyöttömyyden seurauksena

ovat tulevaisuuden haasteita Suomessa. Syrjäytyminen luo lisää ongelmia, kuten köyhyyden periytymistä ja lasten pahoinvointia. Syrjäytymiseen voi joissain tapauksissa liittyä yleistä turvattomuutta yhteiskunnassa, jopa rikollisuutta. Nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työllistäminen vaatii erilaisia toimenpiteitä, kuten räätälöityä työllistämistä, joita tulisi kehittää. Toisaalta räätälöidyn työllistämisen kaltaiset erityistimenpiteet ovat kalliita. (Kantola ym. 2002, 145.)

Mielestäni työttömyydellä ja syrjäytymisellä on selkeä linkki toisiinsa. Syrjäytyminen ei ole vain syrjäytyneen ongelma, se koskettaa koko yhteiskuntaa. Syrjäytyminen ja työttömyys voivat aiheuttaa myös lieveilmiöitä, kuten väkivaltaa ja muuta rikollisuutta. Syrjäytyminen nähdäänkin valitettavan usein yhtenä isona mörkönä ja siihen puuttuminen erittäin haasteellisena. Syrjäytymiskäsitettä ajatellaan usein turhankin laajalaisesti. Pienillä asioilla voi olla yllättävänkin suuri merkitys. Jo kouluelämässä panostaminen nuorten yksilöllisiin opetussuunnitelmiin, helpottaa opiskelujen läpiviemistä. Tietoisuuden lisääminen koulutuksesta ja työstä ovat tärkeitä. Ennaltaehkäisy ei ole mahdotonta, eikä se vaadi mahdottomia.

Vaikka kaikki keinot olisivat käytettävissä, riippuu se mielestäni myös henkilöstä itsestään onko valmis irtautumaan syrjäytymiskierteestä. Se tarkoittaa heittäytymistä uuteen ja riskinottoa. Joillekin se voi olla liikaa esimerkiksi vuosia kestäneen työttömyyden jälkeen. Kantola ynnä muiden mukaan nuorten työttömyys kasvoi muihin ikäryhmiin verrattuna eniten laman aikana. Peruskoulun päättävästä ikäluokasta arviolta kymmenen prosenttia jättää opinnot sikseen. Kuitenkin osa tästä kymmenestä prosentista jatkaa opintojaan myöhemmin tai hakeutuu toisille aloille. Koulutus on tärkeää, sillä koulutuksen puute lisää riskiä joutua työttömyyskierteeseen. Nuorten työttömyyteen on käyty kiinni myös pakkokeinoin. Työmarkkinatuki evätään henkilöiltä, jos henkilö kieltäytyy työstä tai koulutuspaikasta. Vuonna 2000 työmarkkinatuki evättiin peräti 13 000 nuorelta. (Kantola ym. 2002, 74.)

Kuure toteaaakin teoksessaan työnsaannin suhteen ilmenevien ongelmien aiheuttavan jopa erilaisia rasistisia ilmiöitä. Kuuren mukaan työttömyyden ehkäisyyn panostaminen on tärkeää, sillä uhkana voi olla yhteiskunnallinen epäjärjestys, esimerkiksi

etniset konfliktit. (Kuure 1999, 13-17.) Mielenosoitukset ympäri Eurooppaa ovat hyvä esimerkki tästä. Muun muassa Ateenassa 2009 mellakaksi muuttunut mielenosoitus oli vastalause maan taloudellista eriarvoisuutta ja laajaa työttömyyttä kohtaan. Pariisissa 2005 mellakoiden yksi syy oli myös huono työttömyystilanne etenkin maahanmuuttajien kohdalla. Mielestäni mikään mahdottomuus ei ole, että samankaltaista voisi tapahtua myös Suomessa. Tämän vuoksi syrjäytymisen ehkäisy, työllisyystilanteen parantaminen ja kotouttamisen kehittäminen ovat tärkeitä asioita.

Suomessa kilpailukykyisen talouden ylläpitäminen vaatii riittävästi uusia innovaatioita ja taantuvien alojen aikaansaamat aukot työpaikkojen suhteen tulee paikata uusien kasvavien yritysten avulla. Yhteiskunnan rakennemuutokset ja muun muassa väestön ikääntyminen ovat omiaan korostamaan yrittäjyyden merkitystä tämän päivän Suomessa (Kyrö 2006, 186.) Näenkin, että toive pysyvästä, koko työiän kestävästä työpaikasta ovat tänä päivänä vain haavekuva. 2000-luvulla on vieraannuttu yhä enemmän sukupolvelta toiselle siirtävistä ammateista ja yrityksistä.

Aron mukaan yrityksillä on taloudellisen kasvun lisäksi yhteiskunnallinen tehtävä toimia yhteisen hyvän eteen. Jokaisella yrityksellä tulisi siis vastuullisessa markkinataloudessa olla kaksi muutakin perustehtävää, toiminnallinen ja sosiaalinen (Aro 2006, 35-36.) Rakenteellisen työttömyyskriisin johdosta yksilö tarvitsee yhä lisää henkilökohtaisesti räätälöityjä palveluja koulutuksen ja ura- sekä elämänsuunnittelun suhteen. Palveluiden lisäksi on keskityttävä vaikuttamaan myös tietoihin, taitoihin ja asenteisiin, joilla yksilön on mahdollista parantaa kykyään toimia muuttuvien rakenteiden keskellä. (Kyrö 2006, 186.) Yrittäjyys Talot tarjoavat mielestäni yksinkertaisia ja helposti lähestyttäviä ratkaisuja juuri edellä mainittuihin ongelmiin. Ei ole tarve odottaa aikuisiälle asti, jotta ihminen voi edistää työelämäänsä liittyviä taitojaan. Yrittäjyys Talojen palvelut antavat nuorille lähtökohdat kehittää itseään vielä aikuisiällä. Nuorella iällä opitut taidot yhteistyöstä, oman aktiivisuuden tarpeellisuudesta ja vastuunkannosta kantavat läpi työiän.

Yrittäjyyteen on alettu panostaa ja sitä tarvitaan nyky Suomessa, oli näkökulma sitten sosiaalinen tai ekonominen. Yrittäjyyden kuva on muuttumassa, enää ei yrittäjää

nähdä 24/7 työskentelevänä ja loppuun palaneena. Toisaalta ongelmana on yrittäjyyden paradoksi, johon Römer-Paakkanen pureutuu Yrityskasvatuksen uusia tuulia (toim. Kyrö&Ripatti) teoksessa. Römer-Paakkasen mukaan Suomessa yritystoiminnan aloittamiseen on hyvät puitteet, mutta halu lähteä mukaan yritystoimintaan puuttuu. (Römer-Paakkanen, 187-188.)

Syrjäytymisen ehkäisyyn yksi vaihtoehto on osallisuus, joka luo tunnetta ja halua vaikuttaa omaan ympäristöön ja olla osa sitä. Osallisuutta tai sen puutetta, osattomuutta on mahdollista kokea useissa eri ympäristöissä. Suomalaiset kunnat ovat hiljalleen muuttumassa lasten ja nuorten äänet paremmin huomioon ottaviksi, mutta matkaa on edelleen ja se vaatii myös nuorten panostusta. (Kolkka ym. 2009, 163.) Nuorille ja lapsille ei kuitenkaan riitä vain mahdollisuus päättää omasta kouluruuasta viikon ajan, vaan tarvitaan myös pitkäkestoisia ja näkyviä vaikutusmahdollisuuksia. Mielestäni nuorten kuulemiset ovat tärkeitä ja heidät tulisi kohdata tavanomaista vähemmän byrokraattisella tasolla, jotta innostus ei heti alkuun sammuisi. Nuorten vaikuttamisen tuloksia tulisi myös mediassa huomioida enemmän, jotta innostus vaikuttamiseen kasvaisi. Tällöin nuorten olisi mahdollista nähdä konkreettisesti mihin voivat vaikuttaa ja miten.

5.2 Aktiivisen kansalaisuuden edistäminen

Kasvu aktiiviseksi kansalaiseksi ja yhteiskunnalliseksi vaikuttajaksi vaatii yksilön ja yhteisön panosta. Kolkka ym. tarkastelevat koulutuksen vaikutusmahdollisuuksia kasvattaa aktiivisia kansalaisia. Keskeisimmäksi kysymykseksi kirjoittajien mukaan nousee, millä tavoin omaehtoisen osallistumisen opettaminen ja oppiminen voi tapahtua. (Kolkka ym. 2009, 70.) Tutkimusten mukaan suomalaiset ovat passiivisia vaikuttajia. Suomalaisten nuorten yhteiskunnalliset taidot ovat kyllä kärjessä tutkimuksissa, mutta aktiivisuuden taso vaikuttamiseen on laskenut yhä enemmän etenkin perinteisten vaikuttamismuotojen parissa. Haasteena nähdäänkin opetuksen ja oppimisympäristöjen muutos. Nuoret tarvitsevat demokratiaa käsittelevän tiedon lisäksi mahdollisuuksia osallistua itse demokratiaan kouluissa esimerkiksi kuulemisten ja

osallistumiskäytänteiden kautta. Yksilöiden on haastavaa ymmärtää päätettävien asioiden käytännön vaikutukset omaan elämään, jos he eivät saa siitä konkreettista havainnointia. (Kolkka ym. 2009, 70-71.)

Onko ihmisen oltava aktiivinen ollakseen täysipainoinen yhteiskunnan jäsen? Usein sanotaan, että valitusoikeutta ei ole, jos henkilö ei esimerkiksi ole äänestänyt vaaleissa. Kansanvalta ei toimi ilman aktiivisia kansalaisia. Mielestäni täytyy huomioida, että osallisuutta ja aktiivisuutta on eritasoisia. Aktiivinen kansalainen voi toteuttaa aktiivisuuttaan myös vähemmän hyväksyttävillä, tai jopa laittomilla tavoilla. Tästä esimerkkejä ovat muun muassa mielenosoitukset ja laittomat lakot. Osallisuutta ja aktiivisuutta voi myös olla tekemättä jättäminen, totaalikieltäytyminen ja ostoboikotit. Ne ovat aktiivisuutta siinä missä adressin allekirjoittaminenkin.

Opetusministeriö on rahoittanut Humanistisen ammattikorkeakoulun koordinoiman useiden ammattikorkeakoulujen yhteistyössä tuotetun Kansalaistoiminnan opetus, tutkimus ja kehittäminen ammattikorkeakouluissa – hankkeen, jolla pyritään tarkentamaan kansalaistoiminnan laajuutta koulutuksessa. Hanke on tuottanut koulutus-suosituksen opetussuunnitelmatyöhön. (Kolkka ym. 2009, 71.) Hankkeessa tuodaan ilmi muun muassa seuraavanlaisia oppimisen tavoitteita:

- aktiivisen kansalaisen perusedellytys on suvaitsevaisuus ja ymmärrys elämän monimuotoisuutta kohtaan
- aktiivinen kansalainen seuraa aikaansa ja on tietoinen ajankohtaisista asioista
- hän voi ja hänen tulee omaehtoisesti vaikuttaa ja osallistua yhteiskunnassa

Mielestäni näitä aktiivisen kansalaisen taitoja tulisi kehittää opetuksessa. Mielestäni on huomionarvoista, että hankkeen yhteydessä puhutaan aktiivisesta kansalaisesta suvaitsevana ja monimuotoisuutta ymmärtävänä henkilönä. Usein aktiivinen kansalaisuus mielletään toimintana ja etenkin poliittisena toimintana. Tärkeää on vaikuttaa ja osallistua, mutta myös henkinen kehitys on arvokasta aktiivisen kansalaisuuden – käsitteen sisällä. Yrittäjyys Talo- toiminta edistää aktiivista kansalaisuutta, sillä se

tarjoaa osallistujille mahdollisuuden itsenäiseen toimintaan ja vaikuttamiseen yrittäjyyskasvatuksen kautta. Nuorille tarjotaan mahdollisuus ideoida omaa toimintaa, joka kehittää oma-aloitteisuutta ja aktiivisuutta. Yrittäjyys Talojen toiminta edistää myös vastuunkantoa, joten yksilön on näin mahdollista tuntea vastuuta myös omasta ympäristöstään ja näin ollen pyrkiä vaikuttamaan positiivisesti siihen.

3 NUORISOKASVATUS

Vuonna 2006 voimaan astuneen nuorisolain tarkoituksena on taata nuorten kasvuun ja itsenäistymiseen tarvittava tuki sekä edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja sosiaalista vahvistamista. 2006 Nuorisolaissa yhtenä asiakohtana on parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. Laissa kantavaksi ajatukseksi nousee nuorten tukeminen heidän omissa yhteisöissään. Aktiivista kansalaisuutta pyritään edistämään nuorisolain lisäksi valtioneuvoston yleisistunnossa (7.4.2005) hyväksytyssä kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelmassa. Nämä ovat kuitenkin vain suuntaa-antavia ja lähinnä toimintaa peilaavia tavoitteita. (Nivala & Saastamoinen 2002. 201) Alaikäisten nuorten vaikutusmahdollisuudet ovat rajalliset, mutta lailla taatut. Nuorisolain kahdeksannen pykälän mukaan nuoria tulee kuulla heitä koskevissa asioissa ja heillä tulee olla mahdollisuus osallistua heitä koskevien, kuten paikallista ja alueellista nuorisotyötä – ja politiikkaa, koskevien asioiden käsittelyyn. (Nuorisolaki 72/2006.)

Nuorisokasvatus koostuu keskeisimmillään yksilöiden kehityksestä osaksi yhteisön toimintaa. Nuorisokasvatus on siis yhteiskunnallista ja yksilöllistä toimintaa. Kurjen mukaan nuorten sosialisointi- ja oppimisprosessien analyysi ei ole riittävä nuorten sosiaalistumisen saavuttamiseksi. Tärkeään asemaan nouseekin nuoren ja kasvattajan välinen pedagoginen toiminta, keskustelut ja vuorovaikutus, jotka antavat mahdollisuuden nuoren oman ajattelun heräämiselle. Tästä seurauksena on tietoinen toiminta ja aktiivisuus. Toiminta ja oma-aloitteisuus ovat tärkeitä, koska nuoren ollessa toimija toiveet, ajatukset ja tavoitteet yhdistyvät. (Kurki 2000, 203.) Mielestäni edellä mainitut asiat nousevat hyvin esiin Yrittäjyys Talo toiminnassa. Niiden tavoitteena on edistää aktiivista kansalaisuutta ja Yrittäjyys Talojen toiminnassa valmentajalla on vuorovaikutuksellinen rooli. Toiminta pyrkii edistämään nuoren omaa ajattelua ja itsenäistä toimintaa.

Sosiokulttuurisen innostamisen juuret ovat toisen maailmansodan jälkeisessä Ranskassa. 1960-luvulla sosiokulttuurinen innostaminen muotoutui sosiaalisen kasvatuk-

sen ammatiksi, jolloin myös UNESCO alkoi käyttää kyseistä käsitettä. (Kurki 2000. 206) Sosiokulttuurinen innostaminen (animation sociokulturelle, animacio'n sociocultural) on paraksista, se sisältää vuorovaikutuksellisuutta ja ajatuksena onkin toiminnan ja sen reflektion tavoite muuttaa maailmaa. Pedagoginen, sosiaalinen ja kulttuurinen ulottuvuus nivoutuvat yhteen sosiokulttuurisessa innostamisessa. Se on pedagoginen liike, jonka tavoitteena on edistää aktiivista ja tiedostavaa yhteisön rakentamista. Sosiokulttuurisessa innostamisessa ei ole vastakkain asettelua kasvattajan ja nuoren välillä, vaan vuorovaikutuksen tärkeyttä korostetaan. Kasvattamisen sijaan kasvetaan yhdessä. (Kurki 2000, 204-206.) Otin sosiokulttuurisen innostamisen esille opinnäytetyössäni sillä osa sen sisällöistä on vahvasti yhteydessä myös yrittäjyyskasvatukseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen. Yrittäjyys Talo toiminnassa valmentajalla on erittäin tärkeä rooli. Hyvä valmentaja omaa toimivat vuorovaikutustaidot. Valmentaja on aktivoija ja tuki, muttei puutu liaksi nuorten omaan toimintaan. Mentorina toimiminen on vahvasti vuorovaikutuksellista, eikä se ole niin vastakkain aseteltua kuin esimerkiksi opettaja-oppilas – suhde.

Toimimalla oppiminen menetelmänä tarjoaa mahdollisuuden osallistujan kehittää itseään ja tarkastelun kohteena olevaa ilmiötä. Tenhunen toteaa toimimalla oppimisen olevan menetelmä, jossa osallistujien aikaisempia kokemuksia hyödynnetään ja lisätään tietoa. Ratkaisujen tuottaminen todellisiin ongelmiin kuuluu myös olennaisena osana tähän menetelmään. Omien kokemusten avulla toisiaan oppimaan auttava ja jokseenkin säännöllisesti kokoontuva ryhmä on yksi toimimalla oppimisen määrittelistä. Tenhunen toteaaakin tyypillisimmän toimimalla oppimisen seminaarin osallistujien koostuvan eri organisaatioiden henkilöistä eri tavoittein. (Tenhunen 2006, 65.) Yrittäjyys Talotoiminnassa tekemällä oppiminen on suuressa roolissa. Myös myöhemmin seuraavassa luvussa mainitsemani omat kokemukset yrittäjyyskasvatuksesta toimivat juuri siten, että kokoonnuimme opiskelijatiimissä säännöllisesti ja kokemustemme kautta opimme yhdessä ryhmänä.

4 YRITTÄJYYSKASVATUS

Opetusministeriön julkaisussa yrittäjyyttä käsitteenä kuvataan kyvyksi muuttaa ajatukset toiminnaksi. Yrittäjyys koostuu myös johtajuudesta, suunnitelmallisuudesta, riskinotosta. Ei kuitenkaan yhtään vähempää myös luovuudesta ja innovatiivisuudesta. (Opetusministeriö 2009.)

Yrittäjyyskasvatuksen käsite avautuu opetusministeriön mukaan erityisesti yrittäjyyden edistämiseksi opetushallinnon alalla. Opetusministeriön mukaan (Opetusministeriö 2009.) yrittäjyyskasvatuksen tavoitteina on muun muassa yrittäjyystietouden lisääminen ja asenteisiin vaikuttaminen, sekä kehittämistoiminta.

”Yrittäjyyskasvatus perustuu elinikäiseen oppimiseen ja verkostomaiseen toimintatapaan.”

Yrittäjyyskasvatus käsitteenä on käännetty englanninkielisistä käsitteistä, joiden sisältö on huomattavasti rajatumpi kuin suomenkielinen vastine, yrittäjyyskasvatus. Kyrö ym. mukaan kansainväliset käsitteet huomioon ottaen suomalaisen käsitteistön pääkäsitteenä voitaisiin pitää yrittäjyyskasvatusta. Yrittäjyyskasvatuksen alle tulisi yrittäjämäinen oppiminen ja yrittäjämäisyyden (entrepreneurial) tai yritteliäisyyden (enterprising) täydentämä opetuksen käsite. (Kyrö ym. 2006, 17.)

Tulevaisuudessa omaehtoisen yrittäjyyden ja sisäisen yrittäjyyden kasvun seurauksena yhteiskunnallisella tasolla toimii koulutettuja, innovatiivisia ja luovia henkilöitä. Omaehtoisen – ja sisäisen yrittäjyyden lisääntyessä, sen positiiviset tulokset leviävät useille elämänalueille. Huomionarvoista ei ole niinkään mahdollinen yrittäjien ja yritysten lisääntyminen, vaan yksilöiden jatkuva kehittyminen. (Kyrö ym. 2006, 197-198.) Voi todeta, että innostus yrittäjyyteen ei ole Suomessa kasvanut, vaikka edellytykset yrittäjyyteen ovat erittäin hyvät. Ihmiset ovat kuitenkin sisäistäneet tarpeen kehittää itseään jatkuvasta työ –, mutta myös vapaa-ajan tarpeita varten. Itsensä kehit-

täminen yrittäjyyskasvatuksen avulla ei automaattisesti johda yrittäjyyteen, mutta tarjoaa hyödynnettävissä olevia taitoja ja tietoja kaikkea työelämää varten. Näkemykseni mukaan 2000-luvun sanomana onkin elinikäinen oppiminen ja jatkuva itsensä kehittäminen.

Sisäinen yrittäjyys on osa ihmisen persoonallisuutta. Komulaisen mukaan sisäisen yrittäjyyden yksilopsykologiset ominaisuudet ovat osittain synnynnäisiä ja osittain opittuja. Sisäisen yrittäjyyden tulkintaan vaikuttaa kuitenkin vahvasti myös kulttuurisidonnaisuus, sillä yrittäjydessä tavoiteltavat ihanteet ovat samoja, kuin tämän päivän koulumaailman ihanteet. Essentialistisen käsityksen mukaan rakenteelliset ongelmat eivät ole syy yrittäjyyden puutteeseen, vaan ne ovat persoonasta riippuvaisia. Uusliberalistisen ajattelun mukaan tämän päivän työhön liittyvät ongelmat eivät ole enää eri yhteiskuntaryhmien tai – luokkien välisiä, vaan muuttunut yksilöiden väliseksi kamppailuksi. (Komulainen, 2004 545-546.)

Yrittäjyyskasvatuksen tulevaisuuden tärkeys piilee yhteiskunnan kehittämisessä. Koulutuksen kehittyminen ja tulevaisuushakuisuus ovat vahvasti kiinni yrittäjydessä. Koulutuksen panostaessa opiskelijoiden kehittämisessä aktiivisiksi, oma-aloitteisiksi ja päämäärätietoiseksi yrittäjyyskasvatuksen avulla, luodaan valmiudet yrittävään elämänasenteeseen. Tämän päivän ja tulevaisuuden haasteena on kehittää ja tuoda tietoisuuteen sisäistä yrittäjyyttä asenteineen. Yrittäjyyskasvatus antaa mahdollisuuden tarkastella henkilökohtaista ja yhteiskunnallista toimintaa uudesta näkökulmasta. (Kyrö ym. 2006, 231.) Tekemässäni kyselytutkimuksessa vastaajat kokivat tärkeimmiksi opeikseen Innola ry:ssä vastuunkannon (8 vastaajaa) ja erilaisten ihmisten kanssa toimimisen (7 vastaajaa) sekä aikatauluttamisen (6 vastaajaa). Yhtä tärkeiksi vastaajat eivät kokeneet johtajuutta tai tavoitteiden tekoa. Toisaalta mahdollisuus on, että vastaajat eivät päässeet kokemaan johtajuutta toiminnassa olleessaan. Kyky kantaa vastuuta on tärkeä yrittäjydessä ja työelämässä ylipäätään. Sen kehittäminen on tärkeää sillä valitettavasti tänä päivänä nuoren on entistä helpompaa luistaa vastuustaan koulussa ja kotona.

Simo Saurion mukaan yrittäjyyskasvatus on mahdollista jakaa kolmeen vaiheeseen. Koulutus yrittäjyydestä tarjoaa tietoa yrittäjyydestä ja yrittämisestä. Koulutus yrittämisen avulla on aktiivista toimintaa, kuten asiakastöiden tekemistä ja muita vastaavia harjoituksia sekä vastuunottamista. Koulutus yrittäjyyteen tukee ja auttaa yrittäjyyttä, josta Saurio antaa esimerkiksi yrityshautomot. (Tenhunen 2006, 138-139.)

Oppimisprosessit yrittäjyyden näkökulmasta mukailtu Simo Saurion kaavio (2003)
Teoksessa Yrittäjyyskasvatuksen uusia tuulia, toim. Kyrö & Ripatti 2006.)

Saurion kaaviossa keskitytään mielestäni vahvasti ulkoiseen yrittäjyyteen. Kaavio on kuitenkin toimiva kuvaamaan prosessia, ja sitä, että yrittäjyyskasvatuksen sisällöt eivät edelleenkään ole täysin yhtäläiset. Innola ry:n tavoitteena on kuitenkin edistää myös ulkoisen yrittäjyyden heräämistä, joten keskittyminen pelkästään sisäiseen yrittäjyyteen ei antaisi täyttä kokonaiskuvaa.

Yrittäjyyskasvatus saattaa olla myös eettisesti ongelmallista kasvattajalle. Käytännössä yrittäjyyskasvatuksen sovellutuksissa korostetaan sisäistä tai ulkoista yrittäjyyttä. Ulkoisessa yrittäjyydessä tähdätään oman yrityksen pyörittämiseen, kun taas sisäisessä yrittäjyydessä painopiste on yrittäjämäisessä toiminnassa, joka tapahtuu toisen palveluksessa. Sisäisessä yrittäjyydessä tähdätään oman markkina-arvon paranemiseen ja maksimoimaan yrityksen voitto.”Sisäisen yrittäjyyden käsite liittyy yrittä-

täjiyskasvatuksen liikkeenjohdollisiin oppivan organisaation ja tiimiytymisen periaatteisiin.”, toteaa Ikonen. Tämän tarkoituksena on saada työntekijä sitoutumaan työyhteisöönsä ja se myös suosii itsenäistä toimintaa. Näiden lisäksi se myös edistää yrityksen voiton maksimointia. Eettisiksi ongelmiksi nämä muodostuvat kasvattajan kohdalla. On pohdittava missä määrin sisäisen yrittäjyyden edistäminen on päämäärä itsessään, vai toimiiko se vain osana pyrkimyksiä maksimoida voitot. Itsenäisen yrittäjän eettinen ongelma on, toimiiko hän vain bruttokansantuotteen kohentajana. (Ikonen 2006, 59-60.) Yrittäjyyden ja yrityskasvatuksen ihanteet ovat kieltämättä tavoittelemisen arvoisia. Ahkeruus, vastuunkanto, aloitukyky ja hallitun riskinottokyky ovat tämän päivän tavoiteltavia ihanteita. Näin ei ole kuitenkaan ollut aina. Mielestäni tämä on pakollista seurausta yhteiskunnan muutoksista, mutta samalla kun painotamme yhä enemmän yksilökeskeisiä arvoja, jätämme taka-alalle yhteisölliset arvot. Komulaisen mukaan hyvinvointivaltion alkuaikojen moraaliset käsitykset olivat yhteisöllisempiä, kuten solidaarisuus ja yhteiskunnallinen tasa-arvo. Tällöin yksilökeskeiset yrittäjyyskasvatuksen käsitykset poikkeavat huomattavasti aiemmista arvostuksen kohteista. (Komulainen 2004, 546.)

Yrittäjyyskasvatuksen roolia painotetaan vedoten muuttuneeseen yhteiskuntaan. Yhteiskunnan muutoksella tarkoitetaan usein yksilön lisääntyntä epävarmuutta taloudellisesti. (Ikonen 2006, 60.) Yrittäjyyskasvatus saattaa vaikuttaa vain pyrkimykseltä edistää yhteiskunnan ja talouden toimintaa. Mielestäni on tärkeää havaita yrittäjyyskasvatuksen kova puoli, siinä missä sen kiistattomat edutkin. Yrittäjyysmaailma on kova ja epäilemättä raadollinenkin. Yrittäjän arki on raskasta ja vaatii täyden sitoutumisen. Taloudellinen riski on myös huomioitava omaa yritystä perustaessa. Ilman suuria ja pieniä yrityksiä Suomi ei kuitenkaan kykenisi yhteiskuntana toimimaan yhtä elinvoimaisesti kuin tällä hetkellä. Yrittäjyyskasvatuksen pyrkimys edistää ulkoista yrittäjyyttä on mielestäni erittäin tärkeää. Kuitenkin oman ammattialani kannalta näen sisäisen yrittäjyyden tarjoavan suuremman annin yksilö – ja yhteiskunnallisella tasolla.

Suomessa on 320 954 yritystä. Suurin osuus (93,3 %) yrityksistä on alle 10-hengen yrityksiä. Suomen kansantalouden kannalta pienet ja keskisuuret yritykset ovat tärkeitä. Yritysten parissa työskentelee tällä hetkellä noin 1,4 miljoonaa henkilöä. Pien-

ten ja keskisuurten yritysten liikevaihto on 395 miljardia euroa ja sen osuus Brutto-kansan tuotteessa on reilu 40 prosenttia. Pienet ja keskisuuret yritykset ovat lisänneet henkilöstöään verrattuna edellisen vuosikymmenen puoliväliin. (Suomen Yrittäjät, 2010.) Yrittäjyyden tärkeys Suomelle on siis hyvin perusteltua. Työpaikkojen tärkeys on kiistatonta ja yritysten vaikutus Suomen taloudelle elintärkeä.

4.1 Yrittäjyystalot

Nuorille suunnatut Yrittäjyys Talot ovat avoimia toiminta- ja oppimisympäristöjä. Yrittäjyys Talojen toimintamalli on ainutlaatuinen valtakunnallisesti. Tarkoituksena on tarjota tilat, välineet ja valmennus omien ideoiden toteuttamiseen. Näin ollen Nuorten Yrittäjyys Talot ovat niin toimintakeskuksia kuin kohtaamispaikkoja verkostoille ja ihmisille. Ajatuksena Yrittäjyys Taloissa on sisäisen yrittäjyyden edistäminen ja tarjota välineitä oman elämän hallintaan. Nuorella on mahdollisuus kokeilla ja kohdata haasteita turvallisessa ja ohjatussa ympäristössä. Yrittäjyys Talojen kolme teesiä ovat kannustaminen, innostaminen, yritteliäisyys, ja mahdollisuudet aktiiviseen - sekä omaehtoiseen toimintaan. (Nuorten Keski-Suomi 2009.)

Nuorten Yrittäjyys Talot – verkosto koostuu Muuramen, Uuraisten, Äänekosken ja Jyväskylän toimintoista. Toimintaa on pyritty laajentamaan ja saamaan jalansijaa uusille paikkakunnille EU-projektirahoitteisesti. (Nuorten Keski-Suomi 2009.) Nuorten Yrittäjyys Talot tarjoavat projekteja, koulutusta ja työnvälitystä. Projektit ovat keino nuorille kokeilla ideoitaan ja antavat tarvittavia taitoja työelämää varten. Projektien avulla nuoren on mahdollista tutustua työelämään ja yrittäjämäiseen toimintaan. Työkokemuksen lisäksi Yrittäjyys Talot tarjoavat nuorille myös hienon tilaisuuden rakentaa sosiaalista verkostoaan muiden osallistujien ja työnantajien kanssa. Yrittäjyys Talojen koulutusmahdollisuudet ovat suunnattuja sekä nuorille että aikuisille. Nuorten kohdalla painopiste koulutuksissa on opastus vastuutehtävien hoidossa ja aikuisille suunnatut koulutukset tarjoavat tietoa nuorten tukemiseen ja innostamiseen. Työnvälityksessä tärkeässä osassa on duunirinki, jossa on mahdollista saada opastusta ja ohjausta työelämään. (Nuorten Keski-Suomi ry, 2009.)

4.2 Innola

Muuramen Nuorten Yrittäjyys Talo Innolan toiminta on alkanut vuonna 2004 Nuorten Keski-Suomi ry:n aloittamana. Toiminnan käynnistäminen rahoitettiin Euroopan Unionin ALMA-rahoituksella ja vuonna 2006 perustettiin Muuramen Innola ry. (Nuorten Keski-Suomi ry 2009.)

Muuramen Innola ry:n perustajajäseninä toimivat Muuramen Yrittäjät ry, Muuramen kunta, Osuuskunta Kisälli, Nuorten Keski-Suomi ry, Korpilahti-Muuramen 4H yhdistys ry ja Villinikkarit Oy. Rahoitus toimintaan saadaan hankkeista, jäsenmaksuista, avustuksista ja yhteistyösopimuksista. Näiden lisäksi toimintaa on myös ajoittain rahoitettu Euroopan Unionin, Jykesin ja Muuramen kunnan rahoituksilla. (Nuorten Keski-Suomi ry 2009.)

Muuramen Innola ry:n (Innola ry, 2010.) tehtävät on määritelty Innola ry:n mukaan seuraavanlaisesti:

”edistää nuorten kasvua, kehitystä, aktiivisuutta, omatoimisuutta, yritteliäisyyttä, yrittäjyyttä, yhteisvastuuta sekä ehkäistä syrjäytymistä”

”edistää muuramelaisten nuorten valmiuksia osallistua kansalaisjärjestötoimintaan, työelämään ja päätöksentekoon”

4.3 Duunirinki, projektit ja koulutukset

Yli 15-vuotiaille nuorille tarkoitettu tiimi, duunirinki, tarjoaa mahdollisuuden työllistyä ja kehittää itseään. Duunirinki mahdollistaa kontaktit työelämään ja opettaa työelämässä tarvittavia taitoja, kuten markkinointia. Nuorille tarjotut työtehtävät voivat olla yksityisten tai yritysten tarjoamia ja kestoltaan kertaluontoisia tai pidempään jatkuvia. Duuniringin työtehtävien laskutus hoidetaan Muuramen Lukion työosuuskunnan, Kisällin, kautta ja työt ovat verovähennyskelpoisia. Innolan sivujen mukaan nuoret ovat

osallistuneet esimerkiksi pihatöihin, siivoukseen, avustaviin toimistotöihin, lastenhoitoon ja inventaarioihin. (Innola ry 2010.) Duuniringissä osallistujat ideoivat itse minne, esimerkiksi yrityksille, yksityisille ja järjestöille, tarjoavat työvoimaansa, joten heille ei anneta valmista verkostoa. Ennen osaksi duunirinkiä tulemista, nuori käy läpi koulutuksen työelämätietoudesta. Oppimista edistetään käymällä kokemuksia läpi valmentajan kanssa. Duunirinki on monivuotinen ja siihen voi osallistua useampana vuonna. Duuniringissä annetaan vastuuta myös toiminnassa mukana pidempään olleille ”duunareille”, jolloin käytänteet ja hiljainen tieto siirtyvät myös heidän kauttaan uusille duunirinkiläisille.

Osa Innola ry:n toimintaa ovat projektit. Projektitoiminnassa nuorilla on mahdollista toteuttaa omia ideoitaan, joiden toteuttamista helpottavat ja tukevat valmentajat, työskentelytilat, tietokoneet ja muu tarvittava oheismateriaali. Ideatalkoiden kautta on mahdollista saada projekti-idea, jos sellaista nuorella tai nuorilla ei jo ole. Projektit tarjoavat väylän kokemuksille, verkostoitumiselle ja tienaamiselle. Tällä hetkellä toimivia projekteja ovat muun muassa Muuramen nuorisovaltuusto ja Animekerho. Yksi projekteista on 4H-yhdistyksen kanssa yhteistyössä mahdollistettu yrittäjyysprojekti, jossa nuoret voivat perustaa oman yrityksensä 4H-liiketoimintamallin avulla. (Innola 2010.) Projekteissa nuoret voivat toimia työryhmänä esimerkiksi tapahtumaa järjestettäessä tai itsenäisenä valmentajana muille nuorille kuten esimerkiksi ohjata säännöllisesti kokoontuvaa ryhmää.

Koulutukset nuorille ja aikuisella ovat osa Innolan toimintaa. Koulutusten ja kohtaamisten tavoitteena on tarjota tietoa ja edistää tiimi- ja projektityötaitoja. Esimerkkeinä Innola järjestää 4H-yritystoiminnan koulutuksen, Ketään ei jätetä – verkoston kohtaamisen ja Duuniringin asiakaspalvelukoulutuksen. (Innola 2010.)

4.4 Henkilökohtaiset kokemukset yrittäjyyskasvatuksesta

Humanistisen ammattikorkeakoulun opiskelijatiimi toimii Jyväskylässä ja se on yrittäjyyden sekä työelämätaitojen oppimisympäristö. Opiskelijatiimiin voi hakea kaikilta

HUMAKin koulutusaloilta. Opiskelijatiimi toimii yhden lukuvuoden ajan ja sinä aikana opiskelija suorittaa 10-30 opintopistettä yrittäjyyden opintoja ja perustaa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa Nuori Yrittäjyys- yrityksen. Muut opinnot suoritetaan harjoitteluina ja projekteina. (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2010.)

Opiskelijatiimissä lukuvuonna 2008 - 2009 perustimme Nuori Yrittäjyys ry:n avulla yrityksen. Nuori Yrittäjyys ry tarjoaa yrittäjyys- ja kuluttajakasvatusta tukevia opinto-ohjelmia nuorille. NY:n ideana on perustaa lukuvuoden ajaksi toimiva, rahaliikennettä sisältävä yritys. Yrityksen idea ja toteutus on täysin opiskelijoiden vastuulla, joskin jokaisella yrityksellä on liike-elämästä neuvonantaja, jonka puoleen voi kääntyä. NY avaa yrittämisen saloja, mutta myös edistää vuorovaikutustaitoja, oma-aloitteisuutta, ongelmanratkaisutaitoja ja tiimityöskentelyä. Muun muassa yritysmuotoinen pankkiasioiminen, laskutus ja verotus tulivat tutuiksi lukuvuoden aikana. Yrityksen hallituksen kuukausittaiset kokoukset olivat pienimuotoisia ja rentoja, mutta antoivat silti selkeän kuvan kokouksen kulusta ja pöytäkirjojen tekemisestä. Ehkäpä eniten päänvaivaa meidän yritykselle aiheutti liiketoimintasuunnitelma ja SWOT- analyysi, koska yritys on niin pieni, eikä meillä ollut aikaisempaa kokemusta, saimme todella miettiä mitä informaatiota kyseisiin suunnitelmiin olisi mahdollista kirjoittaa.

”Nuori Yrittäjyys ry on voittoa tavoittelematon yhdistys ja on osa kansainvälistä Junior Achievement - Young Enterprise -järjestöä. Järjestö toimii tällä hetkellä yli 110 maassa. Osa opinto-ohjelmista tarjoaa välittömän kontaktin kansainvälisiin verkostoihin. Suomessa toimintaan osallistuminen on ollut mahdollista vuodesta 1995.” (Nuori yrittäjyys 2008.)

Syksyllä 2008 lyöttäydyin yhteen Jarkko Puhakan ja Reetta Niskalan kanssa Humanistisen ammattikorkeakoulun opiskelijatiimissä. Ideana oli perustaa Nuori Yrittäjyys – yritys, jonka avulla on mahdollista kokeilla yrittäjyyttä tositoimissa, mutta pienemmillä riskeillä. Näin ollen ensimmäisen päivänsä näki Ohjelmatoimisto Red Dog Entertainment Jyväskylässä. Tavoitteinamme oli keskittyä nuoriin, nouseviin lahjakkuuksiin ja päätimmekin markkinoida itseämme nuorekkaana ja edullisena vaihtoehtona kaikille, jotka tarvitsivat esiintyjää tapahtumaansa. Jokaisen toimenkuva muodostui osaksi

sattumalta, osaksi tiedostaen. Valikoiduin toimitusjohtajan pestiin suurpiirteisenä luonteena, Jarkko Puhakan kyky markkinoida ja vakuuttaa ihmiset saatteli hänet markkinointipäälliköksi. Reetta Niskalan järjestelmällisyys oli ehdottoman tärkeää hänen toimiessaan talouspäällikkönä ja papereiden vartijana. Onneksi ajatuksemme yrityksen pyörittämisestä osuivat hyvin yhteen, joten eripuralta välttyttiin. Ehkäpä toisaalta olisimme saaneet itsestämme enemmän irti, jos olisimme saaneet toisiltamme enemmän korjaavaa palautetta. Nyt palaute oli vain positiivista puolin ja toisin, ajatukset kulkivat melkein liian hyvin yhteen.

Lukukausi opetti pääkohdat yrittäjyydestä ja teki siitä itselleni helpommin lähestyttävän aiheen. Uskon myös sisäisen yrittäjäyteni kehittyneen huomattavasti kyseisenä aikana. Tiimivuosi kehitti sosiaalisia taitojani, arviointi- ja suunnittelukykyjäni.

Innola ry:n toiminta on laajempaa, mutta ei yrittäjyyspohjaltaan eroa paljoaan opiskelijatiimitoiminnasta. Opiskelijatiimissä tienäminen on mahdollista oman yrityksen kautta, mutta yrityksen pyörittäminen oli ainakin omasta mielestäni melko raskasta kaiken muun opiskelun ohella. Innolan toiminnan tarkoitus on tapahtua opiskelujen yhteydessä niitä häiritsemättä, joten erona on mielestäni se, että opiskelijatiimin aikana opinnot vaativat enemmän omaa vapaa-aikaa.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Opinnäytetyöni sai alkunsa kun Innola ry:ltä oli tullut tieto opinnäytetyön ohjaajalleni tilaisuudesta tehdä kyselytutkimusta toiminnassa mukana olleille. Tartuin tilaisuuteen, koska yrittäjäyys on itselleni mahdollinen väylä työllistyä tulevaisuudessa. Olen myös ollut aina erittäin kiinnostunut yrittäjäyyskasvatuksesta, vaikka sen sisällöt minulle ovat aiemmin hieman ennestään tuntemattomia olleet.

Opinnäytetyön sisällöstä sovimme tarkemmin Innola ry:n hallituksen kokouksessa, jossa olin mukana 2010 elokuun alussa. Kokouksessa päädyimme kyselytutkimukseen, sillä sen toivottiin tavoittavan useamman vastaajan verrattuna haastatteluun. Tarve ei myöskään ollut niin yksityiskohtaiselle tiedolle, vaan yleiskuvalle toiminnan vaikuttavuudesta. Aloitin opinnäytetyöni tekemisen ajallisesti hyvin tiukalla aikataululla, jolloin kysely oli siinä mielessä myös parempi ratkaisu, sen viedessä huomattavasti haastatteluja vähemmän aikaa.

Kyselyn sisältöön Innola ry:n hallitus päätti ja kommentoi osan kysyttävistä asioista. Kyselyn ulkonäön ja lopullisen sisällön kuitenkin ratkaisin itse. Innolan työntekijöistä Satu Hakanen oli kanssani sähköpostitse tiiviisti yhteyksissä ja sain tarvittavia neuvoja ja kannustusta etenkin opinnäytetyöni alkutaipaleella.

5.1 Kvantitatiivinen tutkimus

Kvantitatiivisen, eli määrällisen tutkimuksen tarkoitus on pyrkiä yleistämään. Määrällisessä tutkimuksessa otosta, eli pientä joukkoa vastaajia, pidetään perusjoukkoa edustavana. Tällöin otoksessa saadut vastaukset edustavat koko joukkoa. Määrällisessä tutkimuksessa tuloksia käsitellään tilastollisin menetelmin. Tulokset kvantitatiivisessa tutkimuksessa saadaan mittauksen avulla. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa havaintoyksikköjä, eli vastaajia tulisi olla useita kymmeniä, jotta tulokset ovat riittävän luotettavia koskemaan koko perusjoukkoa. (Kananen 2008, 10.) Tutkimustulosteni

yleistettävyys on jokseenkin kyseenalaista, sillä vastaajamäärä oli pieni. Sain vajaan sadan nimen nimilistan, jossa oli viiden henkilön yhteystiedot. Nämä yhteystiedot (sähköpostiosoitteet) eivät toimineet. Nimilistassa oli myös pelkkiä etunimiä. Koin, että vain nimien perusteella vastaajien etsiminen olisi aikaa vievää ja oikean henkilön löytymisen todennäköisyys pieni.

Kvantitatiivinen tutkimus vaatii tutkittavan ilmiön riittävän täsmentymisen. Määrällinen tutkimus on suositeltavampaa jo tunnettujen ilmiöiden kohdalla, toisin kuin kvalitatiivinen tutkimus on suositeltavampaa uusien ilmiöiden kohdalla. Määrällisen tutkimuksen metodeihin kuuluvat usein muun muassa haastattelut, havainnoinnit ja tekstianalyysit. Määrällisen tutkimuksen kysymykset ovat strukturoituja tai avoimia, mutta etukäteen tarkasti mietittyjä, jolloin voidaan selvittää frekvenssejä. Frekvenssit ovat tutkittavaan ilmiöön liittyviä ominaisuuksien tai yhteyksien esiintymistiheyksiä. Lähtökohdat kvantitatiiviselle tutkimukselle on positivismissa, eli 1800-luvulla syntyneessä suuntauksessa, jossa ainoaksi oikeaksi tiedoksi nähtiin tieteellinen tieto. (Kananen 2008, 11.)

Tutkimusprosessina määrällinen tutkimus alkaa tutkimusongelman määrittelyyn tarvittavan tiedon määrittelystä. Tiedon määrittelyn jälkeen päätetään mistä ja miten se saadaan. Tämän jälkeen päädytään johtamaan saadusta tiedosta kysymykset, jotka toimivat tutkimuksen mittareina. Kysymysten asettelun tärkeyttä ei voi olla korostamatta, sillä sen vaikutukset voivat olla suuria analyysivaiheeseen. (Kananen 2008, 12.)

Kvantitatiivinen tutkimus on määrällistä tutkimusta ja sen perusmuotona ovat strukturoidut kysymykset. Usein kvantitatiivisessa tutkimuksessa kysely tai haastattelu perustuu satunnaisotokseen ja tutkimukseen kuuluu numeraalinen havaintomatriisi. Laadullisessa tutkimuksessa aineiston todellisuudella ei ole merkitystä, toisin kuin määrällisessä tutkimuksessa. Määrällistä – ja laadullista tutkimusta ei kuitenkaan tarvitse erottaa toisistaan täysin, ne voivat myös täydentää toisiaan. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa aineiston totuudellisuuden vaatimus on oleellisin asia. Objektivisuus määrällisessä tutkimuksessa saavutetaan siten, että vastaajasta pysytään erillään,

toisin sanoen vuorovaikutus on olematonta ja valitut kysymykset on perusteltu teorian pohjalta. (Virsta – Virtual statistics, 2010.)

Kyselyn ongelmiksi voi kuitenkin muodostua pinnallinen aineisto ja mahdottomuus varmistua vastaajien suhtautumisesta kyselyyn. Kyselyn runko on suunniteltava tarkoin, mutta siltikään ei voi välttyä epävarmuustekijöiltä; onko vastaaja kuinka tietoinen aiheesta ja miten onnistuneita vastausvaihtoehdot ovat.

Valitsin opinnäytetyön aineistonkeruumenetelmäksi kyselyn. Kyselyn valintaan vaikutti ehdottomasti mahdollisuus kerätä sen onnistuessa laajaa tutkimusaineistoa. Kysely on tehokas muoto kerätä tietoa. Valitettavasti kyselyni eteenpäin lähettäminen osoittautui haasteelliseksi, sillä Innola ry:llä ei ollut minkäänlaista yhteystietolistaa toiminnassa mukana olleista. Kyselyssä on myös jo valmiiksi kehitetyt analyysitavat ja raportointimuodot. Kyselyn tein Webropol-ohjelmalla, johon on mahdollista lähettää www-linkki sähköpostitse tai Facebook:n kautta. Kyselyyn on tällöin helppo vastata ja sähköpostissa, sekä Facebookissa on mahdollista lähettää erillinen saatekirje. Opinnäytetyössäni nuorten kokemukset Innolan toiminnasta nousevat pääkohdiksi.

5.11 Kysely

Kyselyn ongelmana saattaa olla vastausten luotettavuus. Reliabiliteetti ja validiteetti ovat useiden kyselyiden haasteina. Useimmiten kyselyiden ongelmaksi muodostuu kysymysten asettelu. Kysymykset saattavat olla johdattelevia tai liian moniselitteisiä. Kyselyn testaus etukäteen skeptisillä ja kriittisillä vastaajilla voi tuoda esille hyödyllisiä muutosideoita. Kyselyyn vastaavien anonymiteetin turvaaminen tulee tuoda selkeästi esille kyselyä tehtäessä. Kyselyyn vastaamisen tulisi olla mahdollisimman helppoa vastaajille eikä sen tulisi aiheuttaa kuluja vastaajalle. Suomessa hyvin harvoin käytetään rahapalkkiotta houkuttelemaan vastaajia, mutta vastaamisen yhteydessä arvontaan osallistuminen on melko yleistä. Tutkimukseen osallistuminen tulee olla aina vapaaehtoista ja tietojen luottamuksellinen suojaaminen on erittäin tärkeää. Kun kyselyn tuottamiseen ja tulosten tarkasteluun käytetään apuna tietotekniikkaa,

on muistettava tietojen huolellinen käsittely ja suojaus. (Mäkinen 2006. 92-97.) Tutkimuksen eettisyys on tärkeä, mutta verraten tuore näkökulma tutkimuksissa. Mitään virallista säännöstöä ei tutkimusten eettisyyteen ole, vaan Eskola ynnä muiden mukaan eettiset kysymykset ovat viimekädessä tutkijan itse ratkaistavissa. Tutkimuksen eettiset ongelmat voivat liittyä tiedon keruuseen tai tiedon käyttöön. Eettisiä ongelmatilanteita saattaa tutkimusta tehdessä muodostua muun muassa tutkimuslupa- ja vapaaehtoisuuteen ja tutkimuksesta tiedottamiseen liittyen. (Eskola ym. 2008. 52-54.)

Kyselyssäni kysyttiin vastaajien yhteystiedot, joka on omalla tavallaan eettisesti hie- man arveluttavaa, etenkin kun vastaajien määrä oli erittäin vähäinen. Yhteystietojen ilmoittaminen oli vastaajille vapaaehtoista ja niiden poisjättäminen eväsi vastaajalta myös mahdollisuuden osallistua elokuva-lippujen arvontaan. Ongelmana oli myös, että vastaajilta kysyttiin tarkka opiskelu – ja työpaikka, jolloin vastaukset olivat liian helppoa yhdistää vastaajiin.

Kyselyssä käytin hyväkseni sosiaalista mediaa Facebookia, jonka avulla tavoitin Innolan toiminnassa mukana olleet. Suoritin kyselyni Webropolilla, joka on sovelluskon- konaisuus, jota on mahdollista soveltaa myös yliopistojen ja korkeakoulujen tutkijoille ja opiskelijoille toimivana kyselytyökaluna. Opiskelija voi käyttää Webropolia muun muassa tiedonkeruuseen ja sen jalostamiseen. (Webropol 2010) Facebookin eetti- seksi ongelmaksi muodostui se, että vastaajia tavoiteltiin ystäväpiirien kautta ja Innolan omien Facebook – sivujen kautta. Näin on mahdollista, että kysely tavoitti vain asiasta jo aktiivisesti kiinnostuneet vastaajat, jolloin mahdollisesti vastauksetkin tuli- vat positiivisista lähtökohdista.

5.2 Kyselylomakkeen rakenne

Kyselylomakkeen rakenne alkoi perustiedoilla vastaajista. Yksinkertaisten kysymys- ten sijoittaminen alkuun helpottaa vastaajaa, eikä kaada kyselyä vastaajan päälle liian rajusti. Perustiedot kyselyssä koskivat vastaajan sukupuolta, ikää, ajankohtaa jolloin on ollut mukana Innolan toiminnassa sekä tämänhetkistä työ- tai opiskelutilan-

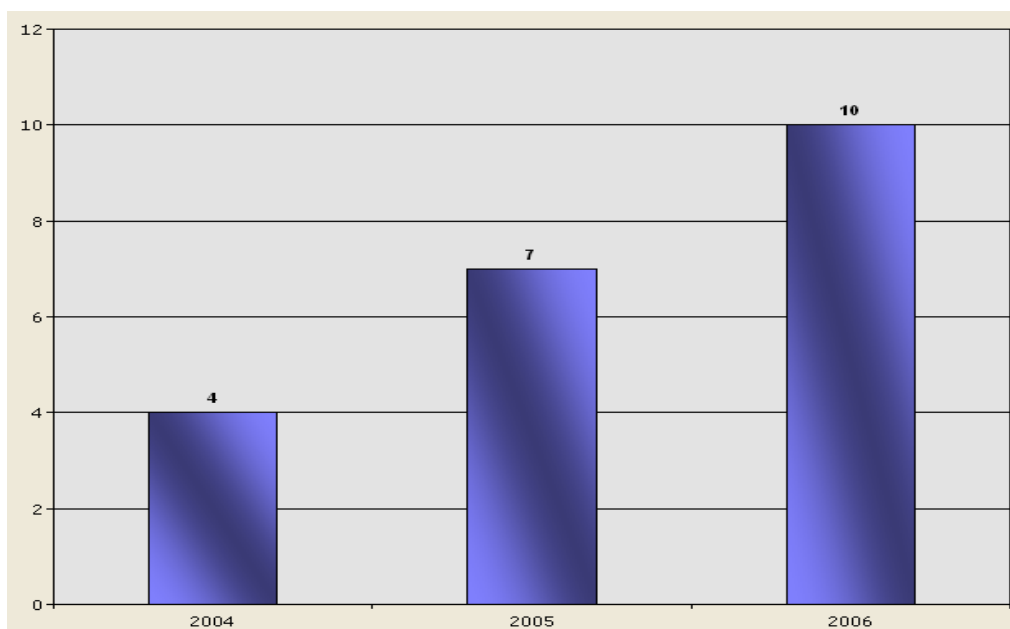
netta. Näiden perustietojen jälkeen kyselyssä kysyttiin Likertin - asteikolla ja avoimin kysymyksin vastaajien kokemuksia Innolan toiminnasta ja toiminnan tavoitteiden toteutumisesta osallistujien kohdalla.

Kyselyyn vastasi 10 henkilöä. Vastaajista kaksi oli miehiä ja kahdeksan henkilöä olivat naisia. Vastaajista kaksi oli syntynyt vuonna 1990 ja loput kahdeksan olivat syntyneet vuonna 1989.

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

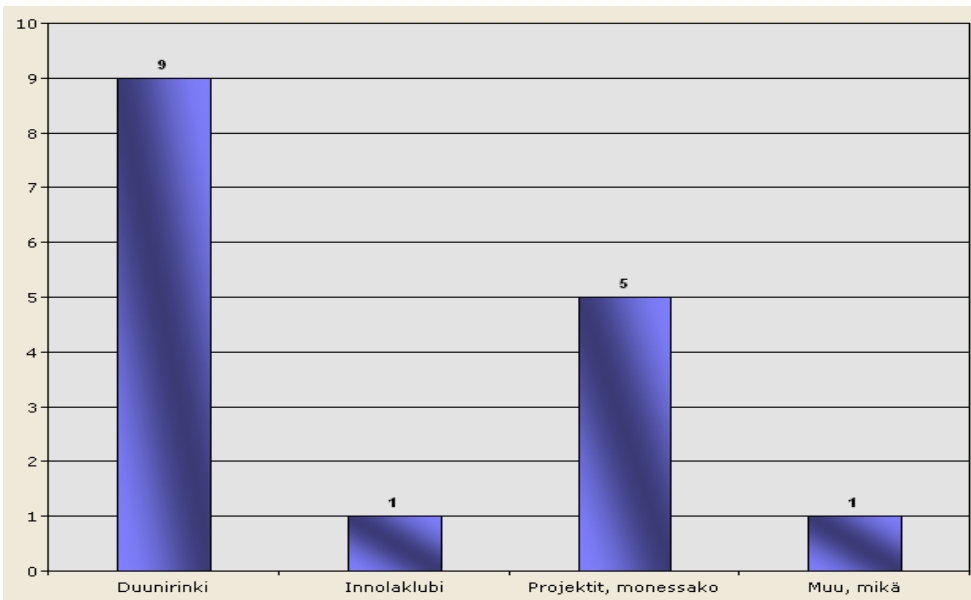
Tutkimuksessani pyrin kyselyn avulla selvittämään miten Muuramen Innolla ry:n tavoitteet ovat onnistuneet mukana olleiden nuorten näkökulmasta. Innolan tavoitteita ovat aktiivisen kansalaisuuden ja sisäisen – sekä ulkoisen yrittäjyyden edistäminen. Tavoitteena on myös projektimaisen ja yrittäjämäisen toiminnan edistäminen.

Kaikki vastaajat olivat olleet Innolan toiminnassa mukana vuonna 2006. Vastaajista 7 oli ollut toiminnassa mukana myös vuonna 2005. Neljä henkilöä oli ollut toiminnassa mukana vuonna 2004.

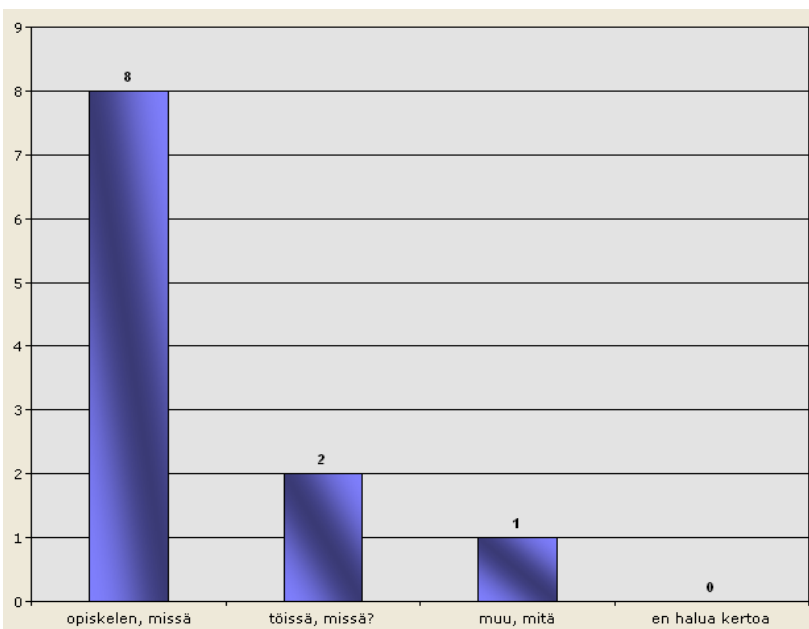

(Kuvio 1. Kysymys numero 3. Koska olit mukana Innolan toiminnassa?)

Innola ry:n toiminnoista Duuniringissä oli ollut eniten vastaajia, yhdeksän. Viisi vastaajista oli ollut mukana eri projekteissa, yksi vastaaja Innolaklubissa ja yksi vastaaja muussa toiminnassa, *Mustassa aukossa*.

(Kuvio 2. Kysymys numero 4. Missä toiminnassa olit mukana?)

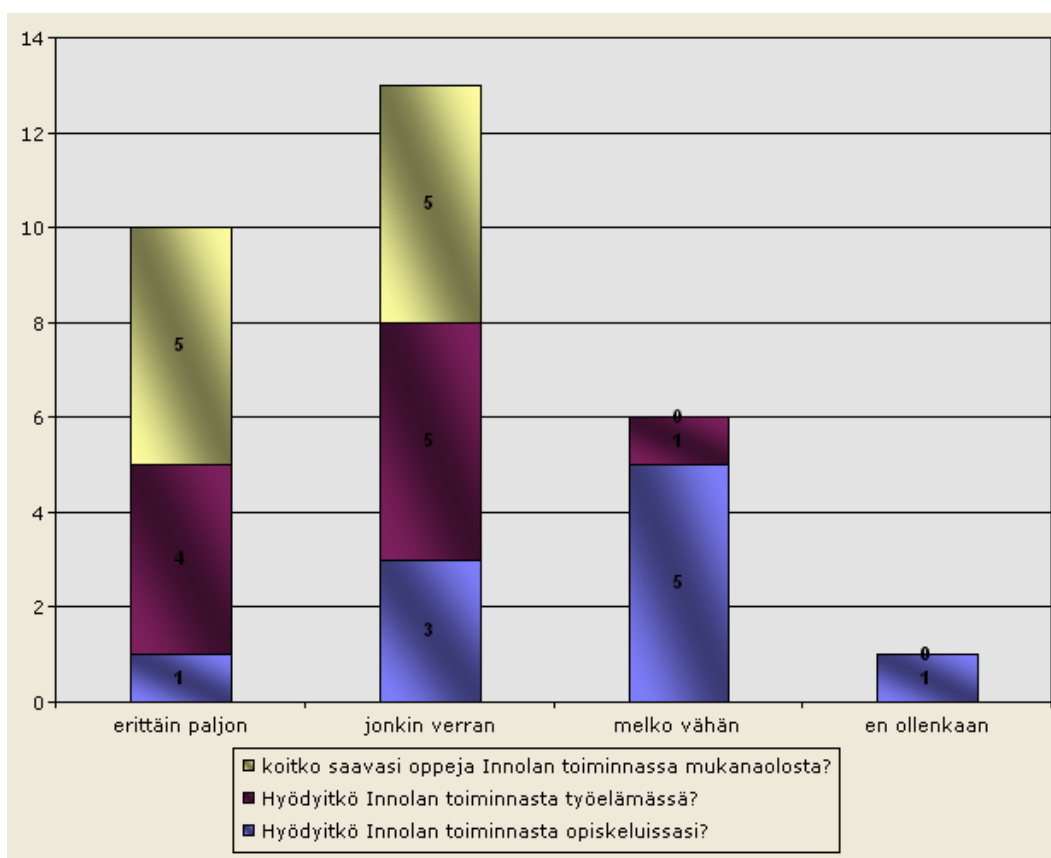

(Kuvio 3. Kysymys 5. Mitä teet tällä hetkellä?)

Kyselyyn vastaajista tällä hetkellä opiskeli 8 henkilöä. Töissä vastaajista oli kaksi ja muussa toiminnassa mukana yksi vastaajista. Opiskelupaikoikseen vastaajat mainitsivat Tampereen ammattikorkeakoulun kaksi kertaa, sosiaali- ja terveystieteiden, Jyväskylän yliopiston Tampereen yliopiston, Jyväskylän ammattikorkeakoulun, Tiimiakatemia ja ammattikorkeakoulun. Työssä käyvistä vastaajista toinen työskenteli vastaus-

tilanteessa Alma medialla ja toinen Muuramen kunnassa. Yksi vastaajista toimi vastauksella Au Pairina.

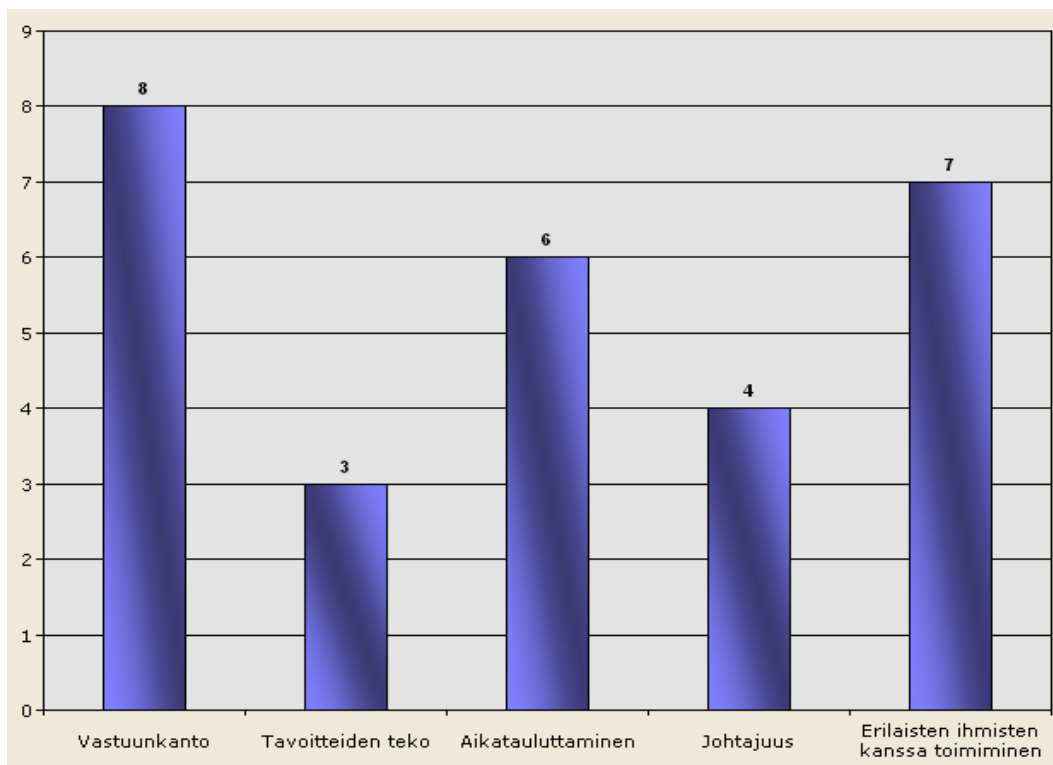
Kysymyksessä numero kuusi vastaajia pyydettiin arvioimaan monivalintakysymyksessä seuraavia asioita: 1, Koitko saavasi oppeja Innolan toiminnassa mukanaolosta? 2, Hyödytkö Innolan toiminnasta työelämässä? 3, Hyödytkö Innolan toiminnasta opiskeluissasi? Vastaajista 5 koki saaneensa erittäin paljon ja 5 jonkin verran, oppeja Innolan toiminnassa mukana olost. Vastaajista 4 koki hyötyneensä erittäin paljon, 5 jonkin verran ja yksi melko vähän, Innolan toiminnasta työelämässä. Vastaajista puolet koki hyötyneensä melko vähän, 3 jonkin verran, yksi erittäin paljon ja 1 vastaaja ei ollenkaan, Innolan toiminnasta opiskeluissaan.

(Kuvio 4. Kysymys numero 6. Arvioi)

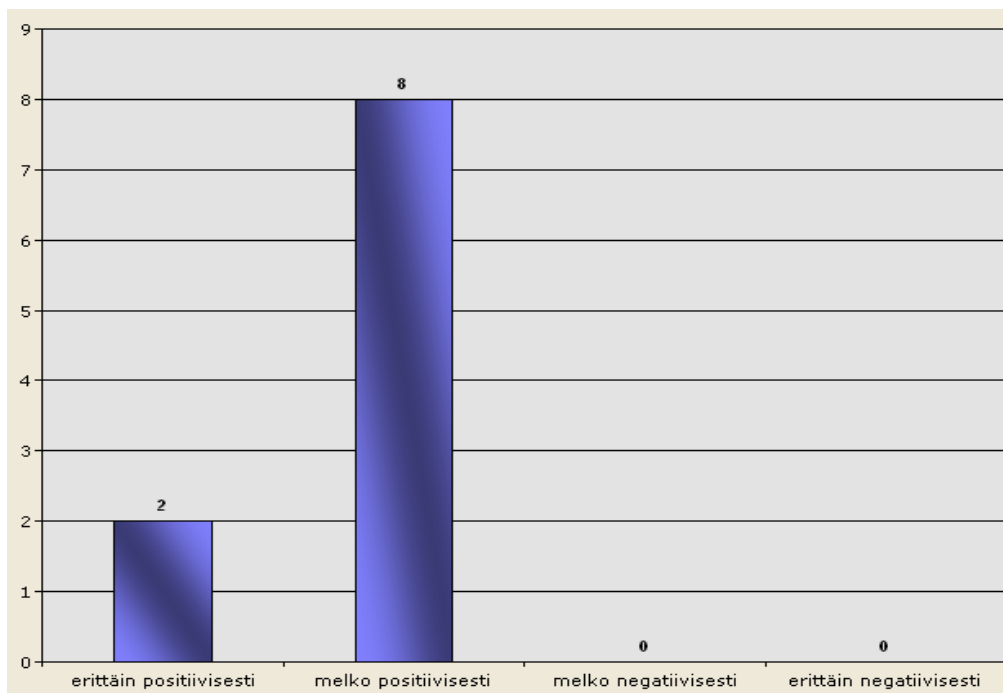
Kysymyksessä numero 8 kysyttiin mitkä asiat vastaaja koki tärkeimmiksi oppeikseen Innolassa. Vastausvaihtoehdoiksi oli valmiina annettu: vastuunkato, tavoitteiden teko,

aikatauluttaminen, johtajuus ja erilaisten ihmisten kanssa toimiminen. Vastaajista 80 % (8) mielsi vastuunkannon tärkeimmäksi saaduksi opiksi. Vastaajista 70% (7) merkitsi tärkeimmäksi opiksi erilaisten ihmisten kanssa toimimisen. Aikatauluttaminen oli tärkeää kuudelle henkilölle (60 %). Johtajuus 40 % vastaajalle ja tavoitteiden teko kolmelle (30 %)vastaajalle. Vastausvaihtoehdoista oli mahdollista valita useampi vaihtoehto.

(Kuvio 5. Kysymys numero 8. Mitkä näistä koit tärkeimmiksi opeiksi Innolassa?)

Kyselyssä pyydettiin myös arvioimaan kuinka vastaajan mukanaolo Innolan toiminnassa on vaikuttanut henkilökohtaisiin näkemyksiin yrittäjyydestä. Tulosten mukaan Innolassa mukanaolo on vaikuttanut positiivisesti osallistujien yrittäjyysnäkömyksiin, sillä 80 % vastaajista koki mukanaolon vaikuttaneen melko positiivisesti ja 20% erittäin positiivisesti heidän kuvaansa yrittäjyydestä.

(Kuvio 6. Kysymys numero 10. Vaikuttiko Innolan toiminnassa mukanaolo näkemyksiisi yrittäjyydestä?)

Kysely koostui myös useista avoimista kysymyksistä. Kysymyksessä 7 kysyttiin miten vastaaja hyötyi Innolan toiminnasta opiskelussaan. Vastaajat eivät kokeneet hyötynensä kovinkaan paljoa toiminnasta opiskelussaan, mutta erittelivät silti avoimessa kysymyksessä useampiakin syitä. Esille yhdestä vastuksesta nousi CV:n opetteluun tärkeys ja kolmessa vastauksessa työkokemus, sekä projektien hallitsemisen tärkeys nostetaan esille neljässä vastauksessa. Yksi vastaajista ei osannut sanoa kuinka hyötyi opiskelussa Innolan toiminnasta. Yhdessä vastauksessa nostettiin esille Innolan kautta innostuminen kansainvälisyydestä ja yhdessä kokemukset tapahtumanjärjestämisestä. Tiimityöskentelyn tärkeys nostetaan myös esille yhdessä vastauksessa.

”Innolan kautta olin kartoittanut jo työkokemusta, joka auttoi minua pääsemään sellaisiin työssäoppimispaikkoihin mihin halusin. Kansainvälinen nuorisovaihto sai minut myös innostumaan kansainvälisyydestä, jonka johdosta lähdin koulu-aikana Hollantiin työssäoppimaan ja Tanskaan messuille.”

”Jokaisella pakollisella kielenkurssilla on ollut pakko tehdä työhakemus/CV, jot-

ka tuli tehtyä aika moneen kertaan Duuniringin kautta. Projektien tekemisestä oli myös hyötyä, sillä pystyn painamaan hommmia pari päivää yli kymmenen tuntia putkeen, kiitos postikortitalkoiden ja Pematic inventaarioiden! Ehkä myös se, että en pelkää työtä, kun tuntuu, että kaikkea sitä silloinkin Duuniringin aikaan tuli tehtyä. Nimim. kukkapuskat ja tehtaat on koluttu.”

”Opiskelen tällä hetkellä liiketaloutta, joten varsinkin Innolan projektissa mukana oleminen on antanut eväitä koulun useisiin projekteihin.”

Vastaajilta kysyttiin myös avoimissa kysymyksissä miten he kokivat hyötyneensä Innolan toiminnassa mukanaolosta työelämässä. Työkokemusten saanti nostettiin esille kaikissa vastauksissa. Myös saatu tieto työnhakuun, työsopimukseen, palkanmaksuun ja laskuihin liittyen nousevat vastauksista esille. Yhdessä vastauksessa vastaaja kokee sisäisen yrittäjyytensä heränneen Innolan toiminnan aikana. Neljässä vastauksessa todetaan Innolassa mukanaolon vahvistaneen positiivisia luonteenpiirteitä – ja asenteita. Näitä ovat vastaajien mukaan heidän lisääntynyt omatoimisuus, reippaus, rehtiys, itseluottamus ja taito ”myydä” itseään työnantajalle.

”Samoista syistä kuin opiskelussa: organisointi ja projektityöt opettivat paljon. Myös sisäinen yrittäjyys saatiin heräämään jo innolassa. Tapahtumien järjestäminen oli opettavaista ja tällä hetkellä työskentelenkin tapahtumien piirissä. Useat työtapani aikataulutukseen yms olen oppinut juurikin Innolassa. Asenne ja vastuun ottaminen nuorena on helpottanut työelämässä vastuunkantoa ja omatoimisuutta.”

”Rehtiyttä ja reippautta tuli lisää. Sain työkokemusta Innolan kautta ja tätä kautta sain kesätöitä.”

”CV ja työhakemukseni ovat aika moitteettomia; joten niiden vääntämisestä on ainakin ollut hyötyä. Nyt opiskelen myös koulun ohella Sanoma Newsillä, jonne oli kolme erillistä työhaastattelua, joten kaikki mahdollinen työkokemus ja työnantajien kanssa asioinnista oli hyötyä siinä tilanteessa. Myöskin erilaiset työ-

keikat ja laaja työkokemus kertoo työnantajille ahkeruudesta ja innokkuudesta sekä kyvystä oppia uusia asioita kohtuullisen nopeasti. Ehkä opin myös "myymään" omaa osaamistani!"

Kyselyssä pyydettiin vastaajia kertomaan avoimessa kysymyksessä mitkä asiat he kokivat tärkeimmiksi kokemuksikseen Innolassa. Työnteko ja työelämään tutustuminen nostettiin esille seitsemässä vastauksessa. Kolmessa vastauksessa tuodaan esille onnistumisen kokemukset ja niiden tärkeys nuorelle. Yksi vastaajista on kokenut tärkeäksi projektit ja projektityöskentelyn, yksi toiminnan suunnittelun ja yksi vastaajista näki saaneensa oppia siitä, kuinka pitää tehokkaita puheita.

"Pääsi tekemään juttuja joista oli oikeasti kiinnostunut. Hankkimaan työkokemusta ja parasta että joutui oikeasti tekemään töitä näiden eteen. Innolan ajalta sain myös paljon onnistumisen kokemuksia, jotka ovat hurjan tärkeitä nuorille. "

"Projektityöskentely, tiimityöskentely, yhteishengen luominen, aktiivisuuden tukeminen. Asioita on paljon, mutta tärkeimmäksi koen työelämään tutustumisen projektitöiden kautta. Nykyään lähes kaikki työt ovat projektinomaisia, ja siihen on hyvä tottua jo nuorena. Näin työelämän paineet ja kiireisyys eivät tule yllätyksenä."

"Työkokemuksen kerryttäminen ja toiminnan suunnittelu."

Kyselyssä pyrittiin myös selvittämään mikä on innostanut vastaajat mukaan Innolan toimintaan. Suurin osa eli neljä vastaajaa mainitsi tärkeimmäksi innostukseksi työkokemuksen. Kaksi vastaajaa mainitsi duuniringin, 2 ystävät tai tutut ja kaksi vastaajaa totesi vaihdon syiksi innostumiseensa Innolaa kohtaan. Kahta vastaajista toimintaan innosti raha. Muut innostumisen syyt olivat vastaajien mukaan, halu tehdä jotain hyödyllistä, positiivinen kuva ohjaajista, etukäteen kuultu hyvä palaute Innolasta ja toive oppia tiimityötä. Yksi vastaajista oli innostunut toiminnasta paikallisen nuorisotila Hartsin toiminnan kautta.

”Kaverit ja mahdollisuus saada mielenkiintoista työkokemusta ja taskurahaa helpommin kuin vain itse etsimällä.”

”Hartsin kautta tehty Pilvetön taivas konsertti avasi ensimmäiset ovet Innolaan, jonka jälkeen seuraava projekti taisi olla tuo kansainvälinen nuorisovaihto Irlantiin. Hyvin nopeasti olin koukussa tähän touhuun.”

”-- Eli mukana oli jo tuttuja, joten lähteminen mukaan tuntui helpommalta ja meitä kaikki viisi kaverusta mukaan toimintaan, joten kaikki kaveritkin oli jo siellä. Ohjaajatkin olivat mukavia ja kannustavia ja sitä koki tavallaan tekevänsä jostain oikeaa, järkevää ja haastavaa, kun koulu nyt ei tuottanut kovinkaan paljon vaikeuksia.”

Kyselyssä kysyttiin myös vastaajien mielipidettä siitä, jäikö toiminnasta mieleen jotain kehitettävää tai negatiivista. Kymmenestä vastaajasta seitsemän vastasi tähän kysymykseen. Kahden vastaajan kohdalla esiin nousi duuniringin markkinoinnin parantaminen ja työkeikkojen vähyys. Yksi vastaajista toivoi lisää yritysysteistyötä esimerkiksi yritysten tarjoamien projekti toimeksiantojen kautta. Yksi vastaajista ei nähnyt toiminnassa mitään negatiivista tai kehitettävää. Tietotekniikan hyödyntämistä toivottiin enemmän ja kaksi vastaajaa näki kokoukset negatiivisina kokemuksina. Kaksi vastaajista koki joidenkin osallistujien antaneen liian vähäisen panoksen yhteiseen toimintaan, jolloin työt kasautuivat epätasaisesti osallistujille. Yhden vastaajan mielestä työstä saadut palkat olivat huonoja ja yksi vastaaja toivoi järjestettävän kehityskeskusteluja.

”Olisi pitänyt olla enemmän yritysysteistyötä ja yrityksen antamia projektitoimeksiantoja, joihin törmään opiskeluissani jatkuvasti. Tietotekniikkaa, esim projektienhallinta työkaluja ja exceliä olisi voinut hyödyntää suunnittelussa ja valmistautua jo siihen, miten projekteja oikeassa työelämässä tehdään. Toki kevennetysti, onhan kyse nuorista. Kehityskeskustelut auttaisivat tulemaan nuoren henkilökohtaista kasvua ja valmistaisi työelämään ja opiskeluja varten.”

”Kokouksissa ei aina käynyt porukkaa, eivätkä he ilmoittaneet asiasta. Markkinointia voi aina tehostaa..”

Valmentajan osuutta toiminnassa kysyttiin kahdessa kysymyksessä. Toinen avoin kysymys oli: Mikä oli valmentajan merkitys Innolassa / oppimisessäsi? Kaikki 10 vastaajaa vastasivat kysymykseen. 7 vastaajaa totesi valmentajan merkityksen olevan tärkeä. Valmentajaa kuvattiin asioiden hoitajana – ja järjestäjänä, tukena, opettajana, ohjaajana, kannustajana, mentorina ja nuoret sekä toiminnan kasassa pitävänä. Neljässä vastauksessa kävi ilmi, että valmentaja antoi nuorille tilaa ja päätösvaltaa, josta vastaajat olivat tyytyväisiä.

”Alussa ensimmäisten valmentajien merkitys oli erityisen tärkeä. Koen, että Duuniringin kautta työelämän ja koululaisen arjen välinen kuilu kapeni huomattavasti. Valmentajat kannustivat, opettivat ja ohjasivat toimintaa, mutta nuorille annettiin kuitenkin mahdollisuus ottaa ohjat välillä myös omiin käsiinsä. Näkisin valmentajan mentorina.”

”Valmentaja antoi tarpeeksi tilaa omille ideoille ohjaten kuitenkin tarvittaessa oikeaan suuntaan. Nuoret saavat itsekin päättää asioista!”

”Tärkeä. Henkilö joka laittoi kiven pöyrimään.”

Hyvän valmentajan ominaisuuksia kysyttäessä vastausten adjektiivien kirjo on suuri. Hyvä valmentaja koostuu vastaajien mielestä muun muassa seuraavista ominaisuuksista: innostava, auttava, tukee, reipas, aktiivinen, järjestelmällinen, kannustava, kärsivällinen, avoin. Valmentajalta toivotaan, että hän rohkaisee, pitää huolen toiminnan laillisuudesta, on positiivinen, hyvä kuuntelija, hyvä ohjaaja, ei anna suoraa ratkaisua, on läsnä, toimii tietolähteenä ja haluaa edistää nuoren henkilökohtaista kehitystä.

”Kärsivällisyys, avoimuus, kannustavuus, aktiivisuus, innostavuus ja johtajuus. Valmentaja ei voi olla vain kaveri!”

Yksi vastaajista näki myös oman roolinsa tärkeänä osana toimivaa valmennusta:

” Valmentajan täytyy olla kannustava ja innostava, itse koin että valmennus toimi hyvin ollessani itse aktiivinen Innolalainen ”

Kyselyn viimeiseen kohtaan sai vapaavalintaisesti jättää terveiset, risut ja ruusut koskien Innolaa tai kyselyä. Vastaajista 6 jätti positiiviset terveisensä koskien Innolaa. Yksikään vastaajista ei kritisoinut kyselyä eikä Innolan toimintaa.

”Innolasta on jäänyt todella positiivinen mielikuva! :)”

”Innolassa olleiden tapaaminen porukalla olisi mahtavaa! Olisi kiva kuulla näitä kyselyn vastauksia kasvotusten ja kuulla mitä kaikille kuuluu nykyään. Renunion!”

”Innolassa olo oli mukavaa aikaa, olen iloinen että lähdin siihen aikanaan mukaan. Opetti paljon ja se on mukava mainita uusia työpaikkoja hakiessa. Oli mukavaa porukkaa ja hyvä valmentaja. -- ”

”Jatkakaa samaan malliin :)”

”Innola on mahtava juttu ja tällaisia taloja täytisi saada paljon lisää ympäri Suomen. Henkilökohtaisesti se on vaikuttanut minuut todella paljon ja luultavasti en olisi tässä tilanteessa (Tiimiakatemialla), ellen olisi viettänyt paljon aikaa Innolassa. Halu viedä yrittäjämäistä ajattelua nuorille on myös luultavastikin tullut tuolta. ”

”Kiinnostaisi vaan, että vieläkö Duunirinki toimii? :) Muistelemme aina lämmöllä niitä vuosia ja liimanhajuisia korttitalkoita.”

7 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Kyselyn vastausprosentti oli melko alhainen. Tähän saattoi vaikuttaa vastaajien heikko tavoitettavuus, sillä Innola ry:llä ei ollut toiminnassa mukana olleiden tietoja, nimiä lukuun ottamatta. Tällöin Facebookissa oli mahdollista tavoittaa vain kourallinen osallistujista. Kysely oli myös pitkä, joka saattoi aiheuttaa sen, etteivät kaikki vastaajat jaksaneet sen nähtyään vastata siihen. Kyselyä ei kuitenkaan kritisoitu, vaikka siihen kyselyssä mahdollisuus annettiin. Tästä voi päätellä, että kyselyyn vastaajat olivat itse orientoituneet vastaamaan, joten he eivät nähneet sitä liian pitkänä.

Kyselyn vastauksista voi päätellä, että Innolan toiminnassa mukanaolo on ollut vastaajien elämässä tärkeä vaihe. Useissa vastauksissa esille nousi Innolan vaikuttavuus työkokemuksen suhteen. Nuorten voi olla vaikea saada töitä ilman aiempaa työkokemusta. Innolan kaltainen toiminta, jossa työnsaanti mahdollistetaan erilaisin toimin, on tärkeää. Tämän päivän työt ovat usein projektiluontoisia ja vastauksissa tuli ilmi projektimaisen työskentelyn oppimisen tärkeys. Henkilökohtainen kasvu koettiin myös tärkeänä, sillä oma-aloitteisuuden ja reippauden lisääntyminen koettiin positiivisina asioina.

Yksi Innola ry:n toiminnan tavoitteista on projektimaisen ja omaehtoisen toiminnan tukeminen. Tutkimustulosten mukaan projektimainen työskentely nähtiin hyvänä ja tarpeellisena asiana. Projektien koettiin opettaneen ja antaneen valmiuksia työ – ja opiskeluelämän projekteihin. Innola ry:n tavoitteista projektimaisen toiminnan tukeminen on onnistunut hyvin.

Valmentajan roolin tärkeys nousi myös esille tutkimuksessani. Vastaajien mukaan valmentajan merkitys on tärkeä, sillä hän toimii tukena, mutta antaa nuorten omille ajatuksille ja toiminnalle tilaa. Valmentajan tulee olla innostava ja tutkimustuloksissa valmentajan merkitys todettiin tärkeäksi. Tulosten mukaan vastanneet nuoret ovat

olleet tyytyväisiä Innola ry:n valmentajaan, joten tulevaisuudessa innostavien ja osaavien valmentajien koulutus ja palkkaus on tärkeää. Valmentajan on myös mahdollista kehittää itseään tutkimustulosten pohjalta paremmaksi valmentajaksi.

Tutkimukseni kyselyosuudessa oli mukana Innola ry:n hallitukselta tulleita kysymyksiä, joita en kokenut olennaisiksi opinnäytetyöni kannalta, joten en käsittele niitä. Nämä kysymykset olivat: Tahdotko saada lisätietoa Muuramen kunnasta ja Haluatko liittyä alumniklubiin. Kysymykset ovat relevantteja vain Innolan omaa toimintaa ja Muuramen kuntaa varten, joten niiden vastausarvo opinnäytetyössäni on olematon. Kuitenkin opinnäytetyöni ollessa työelämälähtöinen ja tilaustyö, oli mielestäni tarpeellista ottaa nämä kysymykset mukaan Innola ry:n pyynnöstä.

Innolan toimintaa olisi mahdollista kehittää keskittymällä entistä enemmän nuorten henkilökohtaiseen kasvuun ja sen tukemiseen. Osa toiminnoista on tiimihenkisiä, kuten projektit, mutta niissäkin olisi mahdollista huomioida osallistujien erilaiset vahvuudet, heikkoudet ja kehittämisen paikat. Kyselyn perusteella osa vastaajista oli kokenut joidenkin toimintaan osallistuvien vähäisen aktiivisuuden negatiiviseksi asiaksi. Tämä olisi mahdollista korjata tiukentamalla läsnäolo kriteereitä. Ongelmaksi toisaalta saattaa liian tiukassa kontrollissa ja läsnäolopakossa nuorten toiminnasta pois jättäytyminen.

Innolan toiminnassa vastaajat näkivät myös osittain negatiivisena saatujen töiden vähyyden ja toivoivat lisää työelämäyhteistyötä. Tässä Innolalla on hyvä kehittämisen paikka myös lähikuntien kanssa, toiminta on tällä hetkellä keskittynyt vahvasti Muuramen alueelle, mutta potentiaalisia kuntia lähialueella on monia. Vallitseva yhteiskunnallinen työtilanne saattaa kuitenkin olla esteenä osalle yrityksistä lähteä mukaan yhteistyöhön.

Yrittäjyyskasvatuksen vaikuttavuuden tutkiminen on ollut vähäistä ja sitä on tutkittu pääosin yrittäjyystutkimuksen piirissä. Oman ammattialani kannalta tässä on jatkotutkimusten paikkoja useitakin.

Tekemässäni kyselyssä esille nousi vastaajien myönteinen yrittäjyysasenne, johon Innola ry:n toiminnassa mukanaolo on vaikuttanut. Kaikki vastaajat kokivat Innolassa mukanaolon vaikuttaneen heidän asenteisiinsa yrittäjyydestä erittäin - tai melko positiivisesti. Kukaan vastaajista ei kuitenkaan toiminut itsenäisenä yrittäjänä. Yksi vastaajista oli jatkanut Tiimiakatemiaan opiskelemaan ja totesi kiinnostuksensa yrittäjyyskasvatusta kohtaan lisääntyneen entisestään. Yrittäjyys Talo- toiminnan keskeisiä tavoitteita ovat sisäisen ja omaehtoisen yrittäjyyden lisääminen. Toiminta pyrkii myös tukemaan aktiiviseksi kansalaiseksi kasvua, projektimaista ja yrittäjämäistä omaehtoista toimintaa. Tutkimustulosten mukaan kaikki vastaajat kokivat yrittäjyyden positiivisena tai erittäin positiivisena. Yhdessä vastauksista mainittiin erikseen vastaajan lisääntynyt kiinnostus yrittäjyyskasvatusta kohtaan. Mielestäni tässä suhteessa on oikeutettua sanoa sisäisen ja omaehtoisen yrittäjyyden lisäämisen onnistuneen. Aktiiviseksi kansalaiseksi kasvua on haasteellista arvioida tutkimustulosten perusteella. Tätä kohtaa olisi pitänyt miettiä tarkemmin kysymyksiä tehdessä, jotta siihen olisi ollut mahdollista saada selkeitä vastauksia. Innolan ja muiden Yrittäjyys Talojen toiminnan tavoitteiden kannalta olisi olennaista tutkia vielä onko ja miten toiminta on vaikuttanut osallistujien aktiivisen kansalaisuuden edistämiseen. Yrittäjyysyhteistyön kannalta olisi hyvä tutkia myös Yrittäjyys Talo toiminnan etuja yrittäjille ja nuoria työllistäville tahoille. Tämä voisi parhaassa tapauksessa lisätä tietoisuutta ja edistää yrittäjyysyhteistyötä.

Perustelin yrittäjyyskasvatuksen tärkeyttä useaan otteeseen teorian ja omien ajatusten kautta yhteiskunnallisella muutoksella. Kaikki lukema lähdekirjallisuus painotti vallitsevaa ja tulevaa yhteiskunnallista muutosta. Tätä muutosta pidetään haasteena, mutta sen onnistunutta tulosta positiivisena ja tavoittelemisen arvoisena. Yrittäjyyskasvatuksessa yhteisöllisyys nähdään tiimityöskentelyn taitojen kanssa, mutta lopullinen vastuu on yksilöllä itsellään. Tasapainoilu yhteisöllisyyden ja yksilön tarpeiden välillä on jatkuvaa. Nähtäväksi jää kuinka yrittäjyyskasvatus suuremman roolin saadessa vaikuttaa yhteiskunnallisiin oloihin. Yrittäjyys Taloilla on tulevaisuudessa tärkeä rooli yrittäjyyskasvatuksen edistäjinä ja toivottavasti niiden toiminta tulevaisuudessa edistää sekä yksilöiden että yhteisöjen kasvua.

LÄHTEET

Aro, Antti 2006. Onko työssä tolkkua? Helsinki: Edita.

Europa, 2007. Nuoriso. Viitattu 4.9.2010.

http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/youth/c11200_fi.htm

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Helve, Helena 2009. Kukaan ei kuuntele. Teoksessa Hokkanen, Laura (toim.) Vaikuttavaa! Nuoret kansalaisvaikuttamisen kentillä. Mikkeli: Mikkelin ammattikorkeakoulu, 25-26.

Humanistinen ammattikorkeakoulu 2010. Opiskelijatiimi. Viitattu 14.11.2010.

<http://www.humak.fi/opiskelu/opiskelu-humakissa/opiskelijatiimi>

Ikonen, Risto 2006. Yrittäjyyskasvatus. Kansalaisen taloudellista autonomiaa etsimässä. Helsinki: Minerva kustannus Oy.

Innola ry, 2010. Tervetuloa. Viitattu 30.9.2010.

http://innola.fi/index.php?page=home&hl=fi_FI

Innola ry, 2010. Projektit. Viitattu 30.9.2010.

http://innola.fi/index.php?page=projects&hl=fi_FI

Innola ry, 2010. Duunirinki. Viitattu 30.9.2010

http://innola.fi/index.php?page=duunirinki&hl=fi_FI

Innola ry, 2010. Taustaa. Viitattu 30.9.2010

http://innola.fi/index.php?page=taustaa&hl=fi_FI

Innola ry, 2010. Johtavat ajatukset. Viitattu 30.9.2010
http://innola.fi/index.php?page=idea&hl=fi_FI

Kantola, Anu & Kautto, Mikko 2002. Hyvinvoinnin valinnat. Suomen malli 2000-luvulla. Helsinki: Edita Prima Oy.

Kolkka, Marjo & Mantela, Jaana & Holopainen, Anne & Louhela, Juha & Packalén, Leena & Kaisvuori, Terhi 2009. Yhteiskunnallinen osaaminen. Haaste ja tehtävä. Helsinki: Kirjapaja.

Kuure, Tapio & Soininen, Anne & Kärkkäinen, Kati & Paju, Petri, 1999. Kutsuuko yhteiskunta? Nuoret jäsenyyksiä lunastamassa ja haastamassa. Helsinki: Nuorisotutkimusseura ry.

Kurkela, Reijo. Virsta, Virtual statistics. Viitattu 15.10.2010.
<http://www.stat.fi/virsta/tkeruu/01/07/>

Kurki, Leena 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

Komulainen, Katri 2004. Kasvatus 5/2004. Suomalainen – löydä sisäinen yrittäjyytesi! Kansa, kansalaisuus ja erot yrittäjyyskasvatuksen oppikirjoissa. Viitattu 5.11.2010.
<http://elektra.helsinki.fi/se/k/0022-927-x/35/5/suomalai.pdf>

Kyrö, Paula & Ripatti, Anna (toim.) 2006. Yrittäjyyskasvatuksen uusia tuulia. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy.

Luukkanen, Olli & Wuorinen, Jarkko 2002. Yrittävä elämänsäsenne. Jyväskylä: PS-kustannus.

Mäkinen, Olli 2006. Tutkimusetiikan abc. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Nivala, Elina & Saastamoinen, Mikko (toim.) 2007. Nuorisotutkimuksen teoria. Perusteita ja puheenvuoroja. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.

Nuorten Keski-Suomi ry. 2009. Nuorten yrittäjäyystalot. Viitattu 30.9.2010
<http://nuortenkeskisuomi.fi/toiminta/nuortenyrittajeyystalot>

Nuorten Keski-Suomi ry. 2009. Innola Muurame. Viitattu 30.9.2010.
<http://nuortenkeskisuomi.fi/toiminta/nuortenyrittajeyystalot/innolamuurame>

Opetusministeriö.2009. Julkaisut. Viitattu 24.8.2010.
http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2009/Yrittajyyskasvatuksen_suuntaviivat.html

Raunio, Tapio & Saari, Juho (toim.) 2006. Eurooppalaistuminen. Suomen sopeutuminen Euroopan integraatioon. Helsinki: Hakapaino Oy.

Suomen yrittäjät 2010. Yrittäjyys Suomessa. Viitattu 4.11.2010
<http://www.yrittajat.fi/fi-FI/suomenyrittajat/yrittajyys Suomessa/>

Webropol 2010. <http://w3.webropol.com/finland/kaeyttoalueet/yliopistot-ja-korkeakoulut>

LIITE 1

Hei,

Olet ollut mukana Muuramen Nuorten Yrittäjäystalo Innolan toiminnassa ensimmäisinä vuosina N2004–2006. Teillä ensimmäisen vuoden kävijöillä on ollut suuri merkitys Innolan kehittymisessä ja toiminnan jatkumisessa aina tähän päivään asti. Nyt haluamme tutkia Innolan vaikuttavuutta toiminnassa mukana olleisiin ja Humak:n opiskelija Sini Oksanen tekee aiheesta opinnäytetyön. Toivomme, että vastaat tutkimukseen oheisen linkin kautta ja autat Innolaa tämän tutkimuksen tuloksien selvittämisessä. Tutkimustulokset auttavat muun muassa kotikuntasi Muuramen kehittämisessä sekä Innolan kehittämisessä ja toiminnan levittämisessä muihin kuntiin Suomessa.

Tutkimukseen vastanneiden kesken arvomme kolme elokuvaalippupakettia !

Mikäli haluat tietoa tutkimuksen tuloksista ja Innolan toiminnasta jatkossa, liitytään Innolan alumniklubiin kyselyn lopussa. Jos olet käynyt Muuramen lukion, kannattaa käydä katsomassa Facebookin ryhmässä ”Muuramen lukio” lisää informaatiota tammikuisista 15-vuotissynttäreistä.

Kiitos jo etukäteen tutkimukseen vastaamisesta ja mukavaa syksyä toivottelee

Satu Haka

Innola valmentaja

Sami Niemi, Teemu Koljonen

Muuramen Kunta

Aki Puustinen

Muuramen Lukio

Nuorisotalo Hartsin
Sini Koivula

Merja Immonen ja Raija Mertsalmi
Muuramen Yrittäjät

Eeva-Liisa Tilkanen
Nuorten Keski-Suomi

Tarja Nieminen
Villinikkarit Oy